Ушбу сонда:
2 ЁШЛАР БЎШ ВАҚТЛАРИНИ қаерда ўтказишсин?
3 «ИШОНЧ» ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАСИДА
4 Мулоҳаза ЎЗ БОЛАНГИЗНИ ўзингиз яхши биласизми

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ
ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2005 йил 20 апрел, чоршанба № 64 (1905)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗЛАРИ ТАЪМИРЛАШЯПТИ

«Қизилкумцемент» очиқ акциядорлик жамиятида турли қувватдаги асинхронли электр двигателларини таъмирлаш цехи иш бошлади.

Бу ерда оғирлиги ўн тоннагача бўлган электр двигателли роторлар, тутун ҳайдовчи вентиляторлар ва бошқа мосламалар ҳам созланмоқда. Бу корхонанинг иқтисодий қувватини оширишга билан бирга, маҳсулот сифатини яхшилашга ҳам хизмат қилади.

Айни пайтда корхона маҳсулотлари Афғонистон, Қозоғистон ва Туркманистон давлатларига экспорт қилиняпти. Ўтган йили 2,3 миллион тонна цемент мамлакатимизнинг турли қурилиш ташкилотларига етказиб берилди. Корхона жамоаси бу кўрсаткични уч миллион тоннага етказишни режалаштирган.

(ЎзА)

Истиқлол берган имкон

Яқин кунларгача «Марҳамат электротехника» заводи очиқ турдаги хиссадорлик жамияти вилоятдаги ночор корхоналар рўйхатида юрарди. Омборларда сифатсиз маҳсулотлар ўтмас матоҳ каби «чўкиб ётар», ишчиларнинг қўлига ойлаб маош тегмасди. Акциядорлар холларда улар мажбурий меҳнат таътилига чиқариб юборилар. Цехлар ҳувиллаб қоларди.

АНДИЖОН МАҲСУЛОТИ

Санкт-Петербург дўконларида сотилмоқда

Шу боис, жамият бош-қаруви раиси Алишер Тўрабоев «Ўзбекинвест» Андижон вилояти шўъбаси, вилоят «Савдо саноат палатаси» мутасаддилари билан учрашувни режалаштирди. Вилоят ҳокимлиги биринчи бўлиб унга мадад қўлини чўзди.

Акциялар савдосида хорижий сармоядор учун улуш ажратилиши ўзини оқлади. Санкт-Петербургдаги «ООО Азимут 2000» масъулияти чекланган жамият мулкдори Елена Юрасова, жамоанинг акциядорлари қаторидан жой олди. Чунки андижонлик ҳамкасбларнинг хунармандлиги, ишбилармонлиги унда қизиқиш уйғотганди.

Натижада Андижонда тайёрланаётган электр жиҳозлари Москва, Санкт-Петербург шаҳарларининг дўконларида сотила бошланди. Энг муҳими, корхонада меҳнатни ташкил қилиш, ишловчиларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялашнинг янги имкониятлари очилмоқда. Серунум замонавий технология тизимлари ишга туширилиши туфайли меҳнат муҳофазаси тубдан яхшиланди. Оғир қўл меҳнатини дастгоҳлар бажармоқда. Цехларга шовқинсиз ишлайдиган машиналар ўрнатилди. Ишчилар турдош касбларни эгаллашди. Кўшимча иш ўринлари яратилди. Илгари корхонада 76 нафар ходим меҳнат қилган бўлса, ҳозирда 270 киши иш билан банд.

Инсон омилига эътибордан қалбларимиз нурланади. Дам олиш хонаси, ошхона, сауна ишлаб турибди. Ишлаб чиқариш кўлами кенгайиб, янгидан-янги маҳсулот турлари ўзлаштирилмоқда. Юқори сифатли ўчиргичлар, «ИН-100», «ИН-250» русумли сақлагичлар, «ВР-32» автомат электр ускуна ва жиҳозларнинг харидорлари кўпаймоқда.

Назирахон Гулматова бошлиқ бригада ишчилари, пармаловчилардан Комилжон Саидорипов, Абдумуталиб Тожибоевлар ишлаб чиқаришда юксак натижаларга эришмоқдалар. Хиссадорларнинг жаҳон бозорига юз тутаётганликлари эътиборга лойиқ. Бунга «УзДЭУавто» қўшма корхонаси билан моливий яқинлик мисол бўла олади. «Дамас», «Нексия», «Матиз» каби енгил автомобиллар эшикларини учун ишлаб чиқарилаётган қулф-калитлар жаҳон андозаларига мос тушиши билан буюртмачиларнинг тахсинига сазовор. Чунки ушбу маҳсулотлар пухта, пишиқ ишланган, ихчам, ишончли, фойдаланишга қулай. Ҳар икки корхона ўртасида 250 миллион сўмлик бутловчи қисмлар етказиб бериш юзасидан шартнома имзоланганн боиси ҳам шундан.

Олдинлари бутловчи қисмларга кетадиган пластмасса хомашёси хориждан келтириларди. Эндиликда ушбу маҳсулот тайёрланадиган янги цех ишга туширилди. «Ўзбекэнерго» акциядорлик компанияси буюртмалари андижонлик ҳунармандлар томонидан бажарилаётир. Жамоа халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришда вилоят саноат корхоналари ўртасида пешқадам. Кичкинтойларга қувонч улашаётган болалар велосипеди мазкур корхонада яратилмоқда. Шу ерда тайёрланаётган саноатбоп яшиклар мева-сабзавотчилик йўналишидаги фермер ва ширкат, деҳқон хўжаликларининг юмушларини енгиллаштирмоқда.

Ҳамкорлар сафи андижонлик мебелсозлар ҳисобидан янада кенгайди. Трюмо, сандиқ, шифонер, диван тўпламларини йиғишда ишлатиладиган метал қисмлар буюртма асосида корхонада тайёрланмоқда.

Юқоридаги саъй-ҳаракатлар натижасида иқтисодий кўрсаткичлар яхшиланиб, корхонадан файзу барака аримаяпти. Жорий йилнинг биринчи чорагида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 114 миллион сўмлик ёки ҳужжа 32 минг 900 АҚШ долари қийматида маҳсулот экспорт қилинди.

С. РЎЗИМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

Инсон қадри улуғ, инсон хотираси муқаддас

Бу ёруғ оламда ҳамма нарса ўткинчидир. Фақат халқ хотираси мангудир. Негаки, инсон зоти борки, тарихий хотира билан тирик. Аждодларнинг хайрли ишларини ёдга олиш, уларни қадрлаш, айниқса, уруш фахрийларини, фронт ортида машаққатли меҳнат қилиб Ғалабага муносиб ҳисса қўшган инсонларнинг ҳурматини жойига қўйиш, уларни қадрлаш, хизматларини чуқур англаб, муносиб тақдирлаш ҳур Ўзбекистонимизда давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Президентимизнинг «Иккинчи жаҳон урушидаги ғалабанинг 60 йиллиги нишонланиши муносабати билан 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва ногиронларини мукофотлаш тўғрисида»ги Фармони фашизм балосини Ер юзидан даф этиш учун бўлган ҳаёт-мамот жангларида ватандошларимиз кўрсатган жасорати ва фидойилигига чуқур эҳтиром рамзи бўлди. Таҳририятимизга келаётган хат-хабар ва телефон қўнғироқлари ҳам фикримиз далилидир.

Ёшим 81 да. 14 фарзандим бор. Сизга айтсам кишининг ёши улғайгани сари ўзлигига, ўз тарихига янада яқинлашиб бораркан. Ўтган умринг хотира чироғи бўлиб руҳи равонингни ёритиб тураркан. Мамлакатимизнинг ҳар бир вилояти ва туманларида барпо этилган Хотира майдонлари эса ана шундай ҳамма нафақат биз фахрийлар, балки ёшлар учун ҳам тарихий хотирани уйғотувчи муборак зиёратгоҳ саналади.

ЁШИМНИНГ УЛУҒЛИГИ ЭЪЗОЗДАН

Уларга ташриф буюрган ҳар бир киши, аввало, урушнинг даҳшатини бир лаҳза бўлсин кўз ўнгига келтиради. Қолаверса, уруш қай жанггоҳда, қайси шаҳару қишлоқда бўлмасин, ўзбек ўғлонлари жангга ўз Ватани, туғилиб ўсган қишлоғи, муштипар онаси, меҳрибон фарзандлари деб жон олиб, жон берганларини эҳтиром билан ёдга олишади, уларнинг порлоқ хотираси олдида бош эгишади. Ҳар гал туманимиз марказидаги Хотира хиёбонида бўлганимда, бу ҳақиқатга амин бўламан. Айниқса, бу ерда жойлашган музейни чинакам тарбия маскани деса бўлади. Унда машъум урушда қурбон бўлган жангчилар номи, жасоратлари, қаҳрамонликлари ҳақидаги лавҳалар ўрин олган. Ўйинқароқ ёшлар ҳам бу ерга ташриф буюрганларида аллақандай ғурурли кайфиятда, гўё бир зумда улғайгандек мулоҳазали бўлиб қолишади. Чунки хотира сабоғи уларга муроббиййлик қилади. Урушда қурбон бўлган оталар руҳи улар қалбида маъсулият туйғулар уйғотади. Бу эса Ватан, халқ, миллат олдидаги бурчларини теран англаб етишларига ёрдам беради. Шубҳасиз, инсон хотираси қадрланган жойдагина мард ва жасур, ватанпарвар ёшлар камолга етади. Биз фахрийлар эса ҳамиша ёшларимизни маънан етук, жисмонан бақувват, буюк аждодларига муносиб бўлиб улғайишларига ўзимизни ҳаммадан ҳам кўпроқ масъул деб биламиз. Тез-тез мактабларда, ташкилот ва корхоналарда бўлиб ўз хотираларимиздан сўзлаб бериш билан бирга ёшларни Ватанни севишга, қийинчиликларни мардона енгишга, кўркмас ва жасур бўлишга даъват этамиз.

Ўзим маҳалладаги ҳар бир тадбирга бош-қош бўлишга ҳаракат қиламан. Ёшларни ёмонлар таъсиридан асраш учун уларни меҳнатга чиниқтириш керақлигини ҳар бир хонадон соҳибига уқтираман. Айниқса, Амир Темур номидаги мактаб ўқувчиларининг бугунги дориломон кунларга етгунча чеккан қийинчиликлар — очарчилик, уруш, тикланиш даври хотираларидан эринмай сўзлаб бераман.

Қолаверса, ўз маблағим ҳисобидан ҳар йили мактабдаги битта синф хонасини мукаммал таъмирлайман. Истиқлол учун, она Ватан эртаси учун ҳар қанча ишласак оз. Негаки, бу кунларни қанчадан қанча қуролдошларимиз кўролмай кетди. Улар учун ҳам бугун яшаб, яхшиликка эш бўлайлик. Биз уруш фахрийларига кўрсатилаётган эътибор, ҳурматга кўнглимиз ҳам тоғдек кўтарилади. Ахир биз қандай даврларни кўрмадик, дейсиз. Ҳеч эсимдан чиқмайди. Урушдан кейинги йиллар, халқ юпун, жудолик ҳар хонадонга ўз таъсирини ўтказган. Халқ иродаси билан қийинчиликлар енгиб ўтилди. Буларни унутиш мумкинми?!

Уруш фахрийлари ва ногиронларини рағбатлантириш борасидаги Президент Фармонини ўқиб хаёлимдан шундай фикр ўтди. Бу муҳим тарихий ҳужжат юртимизда тарихий хотирани тиклаш борасидаги эзгу ишларга янги омил бахш этади.

Баҳром НУРИЛЛАЕВ,
Ғаллаорол тумани
Ғафур Ғулом маҳалла фуқароси,
уруш фахрийси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 25 майдаги «Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонида аёлларни иш билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилган.

Конимех туман хотин-қизлар қўмитаси туман ҳокимлиги қўмагида «Сардоба парранда» ҳиссадорлик жамиятидан икки минг бош товуқ олиб, қирқ нафар уй бекасига тарқатди.

ФИДОЙИ АЁЛЛАР

- Бекор ўтиргандан фойдалироқ иш билан шуғулланганим дурустмасми, - дейди шўртепалик Дилором Шодмонова. -Қарамоғимдаги элик бош товуқни ўзи охирига уч баравар кўпайтирмоқчиман. Менинг ҳисоб-китобимга кўра, паррандаларни олинган маҳсулот эвазига ҳар ойда 150 минг сўм даромад қилиш мумкин.

Диломромнинг фикрларини шўрқўллик Ойсулув Тоғаймуродова, Бахриш қишлоғида яшовчи Хусния Пўлатова ҳам маъқуллашди.

- Хотин-қизларни иш билан банд этиш мақсадида тикувчилик, каштачилик цехларини очдик, - дейди туман хотин-қизлар қўмитаси раиси Кунсулув Нормуродова. - Мингдан зиёд аёл полипропилин халта ишлаб чиқариш, қоракўл терини қайта ишлаш ва гилам тўқиш корхоналарида меҳнат қилишяпти. Шу йилнинг биринчи чорагида 133 нафар хотин-қизни ишга жойлаштирдик.

Туманда 2005-2007 йилларга мўлжалланган махсус дастур бўйича тўрт минг нафар хотин-қизни иш билан таъминлаш режалаштирилган. Бунга янги қўшма корхонанинг бунёд этиш, мавжуд кичик корхоналарни кенгайтириш, оилавий тадбиркорликни ривожлантириш орқали эришилади.

«Ўзбекистон почтаси» очиқ акциядорлик жамиятининг Фарғона бўлимида «Энг илғор хабарчи» кўрик-танловининг вилоят босқичи якунланди. Унда ўттиз нафар почта ходими иштирок этди.

ЭНГ ИЛҒОР ХАБАРЧИ

Мамлакатимизда минглаб номда газета ва журналлар нашр этилади. Бир-бирига мактублар, турли жўнатмалар юборадиганлар ҳам жуда кўп. Уларни ўз эгаларига тез ва аниқ етказиб беришда почта ходимларининг хизмати катта. Ҳар бир касбнинг ўзига хос сир-асрори, нозик жиҳатлари ва талаблари бўлади. Танлов мақсади почта ходимларининг касб маҳоратини, муомала маданиятини, жисмоний тайёргарлигини янада юксалтиришдан иборат. Шу боис танлов шартларида маънавий масалалар билан бирга турли спорт мусобақаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Кува тумани почта алоқа тармоғи хабарчиси Манасбоотир Тешабоев барча шартларни аъло даражада бажариб, танлов ғолиби сифатида мамлакат босқичига йўлланма олди.

(ЎзА)

Биз уруш қатнашчилари ҳамиша бир нарсани ният қиламиз. Биз кўрган кулфатни, офатни ҳеч ким, ҳеч қачон кўрмасин. Урушнинг номи ўчсин.

ВАТАН СЎЗИ НАҚАДАР АЗИЗ

Тўғриси, урушдан омон қайтаман деб сира ўйламаган эдим. Эҳ-ҳе... Қанча қуролдошларим кўз ўнгимда ҳалок бўлишди. Ғалабанинг 60 йиллиги муносабати билан уруш фахрийлари ва ногиронларини рағбатлантириш тўғрисидаги Президент Фармонини ўқиганимдан бери яна уруш ҳақидаги хотираларим, жангда ҳалок бўлган дўстларим кўз олдимдан кетмай қолди. Шу ниятда қўлимга қалам олдим. Биз ўшанда олис юртлардаги жанг қилсак-да, Ўзбекистон меҳри қалбимизни илитиб, жисмимизга куч-қувват бағишлаб турарди. Чунки Ватанимиз озодлиги, тинчлиги, болаларимиз келажаги қўлимизга қурол тутқазганди. Ортимизда Ватан – Ўзбекистон, унинг манфаати турарди. Аммо уруш шафқатсиз. Душманни таг-томири билан янчиб ташламасак бизга тинчлик йўқ эди. Ватан меҳри, соғинчи бизни урушдан соғ-омон олиб чиқди.

Ғалабага ҳисса қўшиб Истиқлолга етиб келмаган қуролдош дўстларим эса ҳар куни, ҳар лаҳза мендан ҳисоб сўрашади. Не ишга қўл урсам, улар менга руҳан куч берадилар. Қандай эзгу ишлар қилдинг, – дея ҳисоб сўрайдилар. Шунинг учун ҳам қариб қолганимга қарамай тиниб тинчимайман. Боғлар барпо этаман, ўғилларим, невараларимнинг барчасига ҳар баҳор дўстларим хотираси учун дарахт кўчатлари ўтказаман. Боғимиз жаннатга ўхшайди. Ундаги ҳар дарахтнинг ўз тарихи, ўз номи бор. Уларда қуролдош дўстларим руҳи мен билан ёнма-ён яшаётганга ўхшайди. Фарзандларимнинг бари буни билади, иқболдан ҳис қилади. Ҳа, айтгандек 10 нафар фарзандимни элим, юртим дейдиган фидойилар этиб тарбияладим. Қай ишда ишламасинлар номимга раҳматлар ёғдираётганларидан мамнунман.

Айниқса, Президентимизнинг биз фахрийларга кўрсатаётган ҳурматларидан бошим осмонда. Давраларнинг тўри бизники, байрамларда иззатимизни қилиб, совға-саломлар улашилади. Эл-юрт тақдирига оид масала-муаммоларни ҳал этишда фикримизни сўрашади. Бундан ортиқ яна нима керак.

Жўрабой АҲАДОВ,
Шофиркон тумани
Болтақора қишлоғи,
уруш фахрийси

Касаба уюшмалари бугун

Касаба уюшмалари тизимини такомиллаштирмасдан туриб, муваффақиятга эришиш қийин. Буни тўғри тушунган Ўзбекистон кичик бизнес, матлубот кооперацияси, савдо ходимлари ва хусусий тадбиркорлар касаба уюшмаси Марказий Кенгашида бу муҳим масалага алоҳида эътибор берилмоқда. Бунда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг «Касаба уюшмалари тузилмасини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори амалий дастур бўлиб хизмат қилмоқда. Шунга асосан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳрида касаба уюшмалари кенгашлари жорий этилди.

НОСОЗ УСКУНА

қачондир салбий таъсирини кўрсатади

Ўтган йилнинг охирига келиб касаба уюшма аъзолари сони 30 мингдан кам бўлган Қорақалпоғистон Республикаси ва айрим вилоятларда Марказий Кенгашнинг вакилликлари жорий этилди. Аъзолар сони 30 мингдан зиёд бўлган Андижон, Жиззах, Наманган, Фарғона, Тошкент вилояти ҳамда шаҳрида касаба уюшма кенгашлари сақлаб қолинди.

Бундан асосий мақсад касаба уюшма ташкилотларини ихчамлаштириш, бирбирини такрорловчи ортиқча тузилмаларни бархам топтириш, қуйи касаба уюшма ташкилотлари фаолиятини тубдан яхшилашдир. Бошланғич ташкилотларнинг фаолиятини юқори босқичга кўтармасдан туриб, кўзланган мақсад ва ниятларимизга эришиш қийин. Шу боис ҳам Марказий кенгаш асосий диққат-эътиборини ана шу муҳим ишга қаратмоқда. Айни вақтда тизимда 7174 та бошланғич ташкилот фаолият кўрсатяпти.

Лекин ўтган йиллар давомида тармоқда бошланғич ташкилотлар, шу жумладан аъзолар сони сезиларли даражада камайди. Шундай аҳволни Самарқанд, Қашқадарё ва Фарғона вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳри мисолида кўриш мумкин. Тўғри буни ўзига хос сабаблари бор. Рақобатга дош беролмаган корхоналарнинг ёпилиши табиий бир ҳол. Лекин бугун битта корхона фаолиятини тўхтатиб, бошқаларини янгидан ташкил этиляпти. Шу боисдан ҳам қўшма корхоналар, фирмалар ва хусусий корхоналарда касаба уюшма ташкилотлари корлик фаолияти билан шуғулланаётган кишиларни аъзоликка жалб этиш борасида турли муаммолар мавжуд. Бундан кўриниб турибдики, бошланғич ташкилотлар сонини сақлаб қолишгина эмас, балки уларни ошириш учун ҳам етарли манба мавжуд.

Тармоқ касаба уюшма ташкилотлари меҳнат муҳофазаси борасида, қонун ораги ўзларига берилган ваколатни бажариш борасида ҳам фаолият кўрсатилмоқда. Савдо, матлубот кооперацияси, умумий овқатланиш ва аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бўлган ишларда банд бўлган 18 ёшга тўлмаган ёшлар корхоналар ҳисобидан тиббий кўрикдан ўтказилди. 320 та корхоналарда иш ўринлари аттестация қилинди. Меҳнат муҳофазаси бўйича турли низом ва йўриқномалар ишлаб чиқилди.

2003 йилда солиқ органлари томонидан рўйхатга олинган 420 та қўшма корхонадан 124 тасида бошланғич ташкилот тузилмаган. Бу билан жуда ҳам оғир аҳвол яхшиланмади. Шунингдек, якка тартибда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган кишиларни аъзоликка жалб этиш борасида турли муаммолар мавжуд. ишлаб чиқариш жараёни етарли даражада ташкил этилмаганлиги, меҳнат хавфсизлиги қонун-қоидаларининг талаблари бажарилмаётганлиги меҳнаткашларнинг жароҳатланишига олиб келяпти. 2003 йилда 6 та ана шундай бахтсиз ҳодиса рўй бериб, шундан 4 таси ўлим билан тугади.

Масалан, Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги «Ўзбекистон кабел телевидение»си ёритгич жиҳозлари операторлари Мақсуджон Раҳмонов, Акмал Икромов туманидаги «Жўра нур» хусусий фирмаси ишчиси Садриддин Туропов, «Самарқанд - Прага» қўшма корхона ишчиси Илҳом Жўраевлар ишлаб чиқаришдаги ускуналарнинг носозлиги, техника хавфсизлиги қоидаларини кўпол равишда бузилиши, корхона раҳбарларининг бу ўта муҳим масалага совуққонлик оқибатида жабр кўришди. Бунинг ҳаммаси ҳақида эса тегишли идораларга хабар қилинмаган. Д. Прохоров қонунда белгиланган товон пулини ололмаганлиги сабабли ҳуқуқий муҳофаза қилиш органларига мурожаат этди.

лар тўланди. Лекин уларнинг қайғу-изтироблари ўрнини бу нарса боса олмайди.

Яна бир муаммо. Савдо, умумий овқатланиш ҳамда аҳолига хизмат кўрсатиш айрим шоҳобчаларида штат бирликларига 2-3 ишчи ланиб жой киритилган. Уларда меҳнат шартномаси тузмасдан ишлаётган ёлланма ишчиларнинг сони 10-20 кишини ташкил этяпти. Бу тоифадаги ходимларнинг асосий ташвиши фақатгина иш берувчидан кундалик иш ҳақини олиш бўлиб қоляпти. Кўпроқ ана шуларнинг ташвишини ўйлаш вақти етмадимикан?

Яқинда ноҳуш воқеа рўй берди. Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги «Леди-Кристал» хусусий фирмасида ишлаётган, шаронтомна асосида ишга қабул қилинмаган Дмитрий Прохоров ишлаб чиқаришда оғир синиб, қаттиқ тан жароҳати олди. Меҳнат фаолиятини 50 фоиз йўқотди. У ишлаётган корхона раҳбарияти бўлиб ўтган бахтсиз ҳодиса тўғрисида тегишли идораларга хабар қилинмаган.

Тармоқ касаба уюшмаси ҳисобида турмаган, Бухоро вилояти «Логотранс» хусусий фирма ҳайдовчиси Отабек Очилов ҳам Навоий вилоятига хизмат сафарига кетаётиб, йўл транспорти ҳалокатига учраб, қайтиш ҳаёт учун юмдийди.

Шунинг аччиқлари, ишлаб чиқаришда бахтсиз ҳодисага учраган, касаба уюшмасига аъзо бўлмаган айрим юртдошларимиз ва уларнинг оила аъзолари юқоридаги муаммоларни ҳал этишда турли қийинчиликларга дуч келишмоқда.

Иш қаҳидан қарздорликни тугатишда касаба уюшма ташкилотларининг олиб бораётган ишлари рағбат айиришда бир неча марта муҳокама этилди. Иш ҳақидан муддати ўтган қарздорлиги туғатиш бўйича ҳаракат тартиби ишлаб чиқилди. Натижада Ҳужжат берилиши устидан назорат ўрнатилди. Ўтказилган мониторинглар қарздорликни бартараф этиш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар самарадорлигини холисона баҳолаш имконини берди.

Тармоқ касаба уюшма ташкилотлари иш ҳақини ўз вақтида беришни таъминламаган 141 нафар иш берувчига нисбатан маҳаллий ҳокимликларга 29 та, суд ва прокуратура органларига 12 та даъво аризалари билан мурожаат этдилар. Лекин бу ўта муҳим тадбир ҳамма жойда ҳам бирдек ўтказилмаяпти. Айниқса бу борада Фарғона, Хоразм, Тошкент вилоятлари тармоқ касаба уюшма ташкилотларининг иши талабга жавоб бермайди.

Иш ҳақидан қарздорлик пайдо бўлганида баъзи касаба уюшма ташкилотлари аҳволни атрофлича таҳлил этмаяптилар. Иш берувчилар билан музокаралар олиб бораётганда эса етарли даражада талабчанлик кўрсатилмаяпти.

Шу боисдан ҳам касаба уюшма ташкилотларининг эътиборини иш ҳақини тўлашда меҳнат қонунчилиги қоидаларини бузган иш берувчиларга нисбатан суд ва жавобгарликка тортиш бўйича судларга даъво аризалари бериш, етказилган моддий, маънавий зарарни ундириш ва қонунда қатъият кўрсатилишини зарур.

Н. РАФИҚОВ,
«Ишонч» мухбири

«Ўзбек ипаги» уюшмаси таркибига кирувчи «MARG'ILON OSIYO TEKS» очиқ акциядорлик жамияти пахта толасини қайта ишлаб, ундан ип ва газламалар ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Дастлаб 38 фоиз қувват билан иш бошлаган корхонада бир ойда 22 тонна ип ва 25 минг метр газлама ишлаб чиқарилди. Бозор иқтисоди талабларини тўғри англаган корхона маъмурияти саъй-ҳаракатлари натижасида 2004 йил якунига кўра халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш 186,5 фоизни ташкил этди.

СОҒЛОМ МУҲИТ
юқори унумдорлик омили

– Корхонамиз эндигина иш бошлади, – дейди жамиятнинг ташқи бошқарувчиси Баҳромжон Мирзаев. – Жорий йилда ишлаб чиқариш қувватидан тўғри ва самарали фойдаланиб, ишчиларни мунтазам иш билан таъминлашга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Шу мақсадда «Қува тўқимачилик» ОАЖ билан шу йилнинг 27 январида қайта ишлаш шартномасига асосан 150 тонна пахта толаси олинди. Бугунги кунда Намангандаги «Машъал текс» ОАЖ билан ҳам пахта толаси олиш юзасидан музокара олиб борилмоқда.

Жамоа шартномаси бандларига амал қилган ҳолда, 700 дан зиёд ишчи-хизматчиларга барча қулайликлар яратилган. Уларни ижтимоий ҳимоя қилиш касаба уюшма қўмитаси ва корхона маъмуриятининг диққат марказида. Ходимларга бепул иссиқ овқат ва транспорт хизмати ташкил этилган. Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлигига эътибор берилмоқда. Ходимлар махсус кийим-бош ҳамда шахсий ҳимоя воситалари билан таъминланган. Ҳар бир иш жойида хавфсизлик йўриқномалари, огоҳлантирувчи ёзувлар илиб қўйилган.

Ишчилар соғлигини назорат қилиш мақсадида «Ипакчи» тиббиёт шифохонаси, «Поли био мед» илмий текшириш ташкилоти билан шартнома имзоланган. Бундан ташқари, корхонада туну

Имконият ва натижа

кун ишлаётган тиббиёт-муолажа хонаси ҳам ишчи-хизматчиларнинг соғлигини муҳофаза қилиш йўлида фаолият юритаяпти. Икки нафар малакали шифокор доимо хизматда.

Жамоада барча тадбирлар ишчиларнинг манфаатларига қаратилган. Ёз ойларида меҳнаткашларни ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Кам таъминланган инсонларга касаба уюшма қўмитаси ва корхона маъмурияти ҳамиша мададкор.

Сиҳат-саломатлик йили муносабати билан вилоят «Кўзи ожизлар ва карлар жамияти»га 200 минг сўмлик мурувват ёрдами кўрсатилди.

Хуллас, корхонада таркиб топган соғлом муҳит иш унумининг ўсишига ёрдам бермоқда. Жамиятда ташкил этилган «Устоз ва шогирд» анъанаси ҳам ўз натижасини кўрсатмоқда. Тажрибали ишчилардан З.Аҳророва, М.Сўфиева, Ю.Мамажонов, С.Исоқов ва Р.Қодироваларёшларга устозлик қилмоқдалар. Бу эса албатта корхонанинг келажаги учун мустаҳкам пойдевор бўлади.

Р.МАҲКАМОВА, С.АГЛАЕВА,
«Ишонч» мухбирлари

Гулистон туманида фаолият юритаётган «Боёвут чевари» хусусий кичик корхонаси қисқа вақт ичида мижозлар ишончини қозонди. Корхона биноси таъмирдан чиқарилиб, иш ўринлари кўпайиб бормоқда. Аҳоли айниқса, аёллар ва эркаклар сартарошхонаси, видеосалон, тикувчилик, зардўзлик цехлари, фотосалон фаолиятидан мамнун бўлмоқда. Ҳақиқий тадбиркор, ташкилотчи Замира Эсиргапованинг жонбозлиги туфайли тайёрланаётган маҳсулотлар сифати тобора яхшиланиб бормоқда.

Суратда: корхона фаолиятидан лавҳалар.

Муҳаммад КАРИМ олган суратлар

...Ҳидоятулла ака бугун ҳам тонгни ғафлатда қолдирди. Теварак-атроф ёриша бошлаганида у аллақачон туманнинг энг чеккасидаги хўжалик далаларини бориб кўрган, бу ердаги юмушлар нега суст бораётганлиги замирига етганди. Ўйлаб қараса, мавсум давомида шу хўжаликдан бирорта ишчининг саломатлигини муҳофаза қилишга қайғурилмабди. Лоақал моддий рағбатлантирилмабди ҳам.

ЎЗГАЛАР ТАШВИШИДА

Даладан қайтишда туман машина-трактор паркига кирди. Меҳнат аҳли аллақачон юмушларни бошлаб юборишган, бир-икки тракторни демаса, техниканинг барчаси мавсумга тайёрлаб қўйилган. Умуман, шу куни ҳам агросаноат мажмуи ходимлари туман касаба уюшмаси етакчиси Ҳидоятулло Аҳмедовнинг ташвишлари ўз бўлмади. Болалар оромгоҳи масаласида икки марта Андижонга боришга тўғри келди. Қайтишларида яна бир муҳим ишни битказишди. "Андижонпилла" вилоят уюшмасига кириб, хомашё етиштирувчилар билан боғлиқ айрим муаммоларга барҳам берилди.

Аслида туман халқи учун қишлоқ хўжалик ишлари чўт эмас. Қолаверса бу ерда шундай деҳқонлар борки, чўпни қадаса дарахт қилиб кўкартиради. Бироқ янгилик, барибир янгиликда...

Ана шундай кунларнинг бирида 36 та бошланғич касаба уюшма қўмитасини бирлаштирган ташкилот етакчилари иштирокида йиғилиш бўлиб, унда аниқ вазифалар белгилаб олинди. Меҳнат аҳлига шароитлар яратиш ва уларни моддий рағбатлантириб бориш ҳамда мусобақаларни ташкиллаштиришда сусткашликка йўл қўяётган ташкилотлар жиддий танқид остига олинди. Ҳафтанинг ҳар жума куни таҳлиллар ўтказиб бориш, хўжаликлар далаларига чиқиб аҳволни ўрганишга келишилди.

Даставвал туман кенгаши ҳамда ҳокимлик, қишлоқ ва сув хўжалиги ва деҳқон фермерлар уюшмаси бўлимлари ўртасида меҳнат аҳлини ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялаш юзасидан узоққа мўлжалланган битим имзоланиб кучга киритилди. Шулар қаторида таркибдаги хўжалик, корхона ва ташкилотларда жамоа шартномаларини тузиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш бўйича тадбирлар ишлаб чиқилди.

Жамоа шартномаси бандлари бўйича ходимларга яратилаётган шарт-шароитлар назоратга олинди. 30 дан ортиқ дала шийпонлари қайта таъмирланиб, ҳақиқий дам олиш масканига айлантирилди ва уларнинг ҳар бирида кўчма дўкон, тиббиёт пунктлари ҳамда матбуот бурчаги ташкил этилди. Мавсумда 210 нафар илғорлар қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди, 15 нафар механизаторлар эса ўзаро мусобақаларда ғолиб деб топилиб, санаторийларга касаба уюшмаси ҳисобидан бепул йўлланмалар олишди. Меҳнат аҳлини ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилишга сарфланган маблағ ўртача 68600 сўмданга тўғри келди.

Моддий манфаатдорликнинг ортиши ва ислоҳотлар қўяётган талабларни оғишмай татбиқ этиш самараси ўз натижасини берди. Плёнка остида чигит ундиришга киришган йили ғалладан 70-80 центнер, пахтадан эса 55-60 центнердан ҳосил кўтарилди. Албатта, бунда энг аввало асакалик деҳқонларнинг соҳада тўплаган тажрибалари қўл келган бўлса, муҳим ишларни ташкиллаштириш, одамлар шуурида ишлаб чиқаришга кўникмаларни шакллантириш ва жамоа шартно-

Лавҳа

малари ижросини таъминлашда касаба уюшмасининг ҳам ўз ўрни бор.

Туманда ижтимоий масалалар билан боғлиқ неки иш бўлмасин, касаба уюшмасининг назаридан четда қолмайди. Барчаси йил бошидан режалаштирилиб, босқичма-босқич бажариб борилади. Меҳнат аҳли қаторида тасарруфдаги боғча, мактаб болалар оромгоҳларидаги аҳвол доимо таҳлил этилиб, муаммоларга ўз вақтида барҳам берилиб келинаётир.

Жамоа шартномаси бандларида ходимларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш масаласи барча соҳаларда кенг қамраб олинмоқда. Ана шу мақсадда хўжалик, корхона ва ташкилотлар томонидан ўтган мавсумда 1,5 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Янги ишчи ўринлари яратилиб, 1600 нафар киши ишга жойлаштирилди. Тармоқдаги "Асака ёғ" ҳиссадорлик жамиятида энг кам иш ҳақи 39 минг сўмни, "Асакадонмаҳсулотлари" акциядорлик жамиятида 49,35 минг сўмни, "ФАМ" Ўзбек-Италия қўшма корхонасида эса 52.90 минг сўмни ташкил этмоқда.

Тармоқ қўмитаси ўтган йиллар давомида Меҳнат кодекси ҳамда "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги қонунлар бажарилишини таъминлашга ҳам эътиборни кучайтириб келаётир. Қиш ойларида хўжалик, корхона ва ташкилотларнинг кадрлар бўлими бошлиқлари ҳамда меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича мутахассисларнинг ўқув-семинарлари бўлиб ўтади. Шундай бўлсада, соҳада ҳали муаммолар мавжудлиги ёки мутахассислар ўз ишига совуққонлик билан ёндошаётгани яққол кўзга ташланмоқда. Масалан, Меҳнат кодекси талабларининг бажарилиши назорат қилинганда, ўн бир ҳолатда амалдаги қонунлар қўпол равишда бузилгани қайд этилди. Бу масалалар бўйича туман прокуратурасининг тақдимномаси корхона раҳбарларига юборилиб, ижроси таъминланди.

Меҳнат муҳофазаси учун 105 миллион сўм сарфланди. Ҳар ишчига 5300 сўмдан харажат қилинди. Бошланғич касаба уюшма ташкилотларида 274 нафар меҳнатни муҳофаза этиш бўйича вакил фаолият кўрсатаётир.

Туманда ишлаб чиқаришнинг ривожланишига ишбилармон ва ташаббускорлар тажрибасига алоҳида эътибор қаратилаётган бўлса, меҳнатни ташкиллаштиришда касаба уюшмаларига таянилаётир. Бу ишонч етакчилар масъулиятини янада оширмоқда. Ҳозирги кунда 331 та касаба уюшма гуруҳи, 16 нафар ишлаб чиқаришдан озод этилган касабақўм, тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб боришмоқда.

Инсон меҳнати қадрланган жойда ишлаб чиқаришда унум, меҳнат аҳлида изланиш ва янгиликлар сари интилиш бўлади. Туман касаба уюшма аъзоларининг саъй-ҳаракати туфайли ана шу йўналишдаги барча юмушлар рўёбга чиқмоқда. Анъанага кўра, бу йил ҳам меҳнат жамоаларининг вакиллари муносиб тақдирланишди. "Йилнинг энг илғорлари" танлови натижалари бўйича 46 нафар ишчи ва механизаторлар алоҳида совринга, ҳар ўн кунлик мусобақа бўйича эса 90 нафар ишчи рангли телевизор, гилам ва бошқа қимматбаҳо совғалар соҳиби бўлди.

Сиҳат-саломатлик йилида касаба уюшма фаолларини тақдирлаб бориш, тумандаги кам даромадли, боқувчисини йўқотган, уруш фахрийлари ва қатнашчилари, ногиронларни ижтимоий муҳофаза қилишга эътибор янада кучайтирилмоқда. Ўтган уч ойда ана шу мақсадлар учун 21 миллион 500 минг сўм маблағ сарфланди.

Тармоқ корхоналари ҳам ижтимоий муҳофазани кенг шакллантириш имкониятини излашмоқда. Мисол учун. Бобур номли, "Шарқ ҳақиқати", "Ўзбекистон мустақиллиги", «Янги ҳаёт», «Ғалаба», «Навбаҳор» каби қатор ширкат хўжаликларида ушбу мақсадга 65 минг сўмдан 90 минг сўмгача маблағ сарфланган.

Аслида туман тармоқ касаба уюшма кенгаши ташаббуси билан эришилаётган бу каби ютуқлар заминида ишчанлик ва изланишлар мужассам. Унга бош-қош бўлаётган етакчи Ҳидоятулла Аҳмедов саъй-ҳаракатлари самараси зое кетмаяпти.

А.ҲАҚБЕРДИЕВ,
"Ишонч" мухбири

ТАДБИРКОРЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл берилганлиги ўзининг қувончли натижаларини бермоқда. Омилкор, асл миришкорлар хайрли ишларга қўл уриб, истеъмол бозорини тўлдиришга муносиб ҳисса қўшиб келишмоқда. Боғдорчилик, сабзавот маҳсулотлари ёки халқ истеъмоли моллари дейсизми, ҳаммаҳаммаси улар томонидан йил сайин кўплаб халқимизга тортиқ этилмоқда.

Яқинда Бўка туманида тадбиркорларга яна бир қулайлик яратилди. Авваллари улар муҳр ва штамп тайёрлаш учун йўл босиб Тошкент шаҳрига қатнашга мажбур бўлардилар. Туман марказидаги босмахона қошида очилган замонавий цехда муҳр ва штамп тез ва соз қилиб тайёрлаб берилмоқда.

И.ТЕМИРТОЕВ

МЕТАЛЛУРГЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИДА

Яқинда Бекобод шаҳридаги металлурглар маданият саройи байрам тусини олди. Бу ерда она Ватанни, дўстликни тараннум этувчи куй ва қўшиқлар янгради. Металлурглар ўзларининг севимли ёзувчи-ю шоирлари Пиримқул Қодиров, Халима Худойбердиева, Маҳмуд Тоировлар билан учрашувдан беғоят мамнун бўлдилар.

Унутилмас учрашув кўпмиллатли кишилар ўртасидаги дўстлик, ўзаро ҳамжиҳатликнинг рамзига айланди. У барчага кўтаринки кайфият, янги куч-қувват бағишлади.

Т.ҲАЙДАРОВ,
«Ишонч» мухбири

ФЕРМЕР ДАРОМАДИ 12 МИЛЛИОН

Чироқчилик иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Хуррам бобо Юртбошимизнинг тадбиркорлар ишини ривожлантириш тўғрисидаги Фармонини ўқигандан кейин фарзандларини тўплаб, оилавий чорвачилик фермаси ташкил этсак, сизлар менга қанот бўлсаларингиз, деб қолди. Ушбу таклифни фарзандлари бир овоздан маъқуллади.

Отахон ўз режаларини Чироқчи тумани раҳбарларига етказганда улар бажонидил рози бўлишди. Хуррам бобо ўз маблағи ҳисобидан дастлаб 10 бош сигир, 17 бош бузоқ сотиб олиб, «Чашма» оилавий хўжалигини ташкил этди. Молларнинг туёқ сонига қараб фарзандлари билан молхона қурди, ем-хашак тўплади.

Оилавий жамоа 1993-1994 йилларда сигирлар туёқ сонини кўпайтириб, йилига 40-45 тонна сут, 5 тоннадан гўшт етказиб берди. Чорвачилик фермасига, тажрибали зоотехник К.Эркаев ишга келгандан кейин молларнинг зоти ва маҳсулот сифати яхшиланди. Фермер хўжалигининг маҳсулотлари Шаҳрисабз ва Яккабоғ туманларидаги корхоналарга топширила бошланди. Ўтган йили жамоага 25 гектар ер берилгач, 400 тонна сенаж, 1000 тонна сомон тайёрланди. 400 бош сигирдан 50 тонна сут соғиб олинди. 5 тонна гўшт етиштирилди. Ферма даромади 12 миллион сўмга етиб, 8 миллион сўм сой фойда олинди.

Ҳиммати баланд отахон кўпгина етим-есирларнинг бошини силаш, болалар уйи ҳамда мактабларга ҳомийлик қилиш каби савобли ишларга қўл урмоқда. 85 баҳорни қаршилаган Хуррам бобо Шукуров «Шуҳрат» медали, «Мустақилликнинг 10 йиллиги» нишони ва республика, вилоят фермерлар уюшмасининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган.

Х.ТЎРАЕВ

Меҳнат ардоқлаган кишилар

Сардоба тумани бўйича 710 фермернинг 198 нафари олинган бўнак пулларини қопламагани учун хўжалик суди қарори билан ер ижара шартномаси бекор қилинди ва қайта тендерга қўйилди. Шулар ҳисобига ўтган йили пахта етиштириш бўйича давлат режаси бажарилмади.

ФАХРИЙЛАР БОҒИ ЖОНКУЯРИ

Пахтаобод фермер хўжаликлари уюшмаси ҳудудида 126 фермер деҳқончилик билан шуғулланиб шартнома режасини атиги 76,3 фоизга уддалашди. Аммо фермерлар орасида ўз ишини биладиган, сидқидилдан ишлайдиганлар ҳам талайгина. Уларнинг 445 нафари ўтган йили шартномавий режани ортиғи билан уддалади. Фермерлик ҳаракатига биринчилардан бўлиб қўшилган, ҳар йили юқори натижаларга эришаётган бу фермерлар зарур техникаларга ҳам эга бўлиб улгуришди. Туманда олиб борилаётган қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларда айнан шундай фермер хўжаликлари тажрибаларидан фойдаланилмоқда.

Дарҳақиқат, ўтган йилнинг ўзида Асад Бердиқулов бошлиқ Абдулла Қодирий номли фермер хўжалигида 218 гектар майдондан давлатга 535 тонна ғалла сотилиб, юқори натижага эришилди. Олинган соф даромад 7 миллион сўмдан ошди. 338 гектар пахта майдонидан эса 24,5 центнердан ҳосил кўтарилиб, даромад 50 миллион сўмни ташкил қилди. Даромадлар ҳисобидан олинган 3 та ҳайдов, 5 та чопиқ трактори, 2 та автомашина, 1 юк транспорти, 5 та культиватор ва 3 та сеялка хўжалик юмушларидан ортиб, бошқаларга ҳам хизмат кўрсатмоқда.

Хўжаликда моддий манфаатдорлик ошиб ишчиларнинг ўртача иш ҳақи 60 минг сўмга етди. Режадан ошиқ етиштирилган ғалладан ишчиларга 2,5 тоннадан буғдой, ёғ тарқатилди. Қишлоқдаги кам таъминланган 14 оилага 7 тонна буғдой, 21-, 6- мактабларга 600 минг сўмлик ҳомийлик ёрдами кўрсатилди. Ишчилардан 2 нафарига сиҳатгоҳларда дам олиб келиш учун йўлланмалар ажратилди. Хўжалик марказида 1,7 гектарлик «Фахрийлар боғи» барпо қилинмоқда.

«Толли» фермер хўжалигининг 101 гектар ердан олган даромади ҳам чакки бўлмади. Фойда ҳисобидан ўтган йили трактор сотиб олинди. Ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақи 64-65 минг сўмни ташкил этди. Омилкорлик ўз самарасини бераяпти. А.Абдубанноев кўксини «Эл-юрт ҳурмати» ордени, Асад Бердиқуловнинг кўксини эса «Меҳнат шуҳрати» медали безади.

Бу хўжаликларда муваффақиятнинг асосий омилларидан бири ўзаро мусобақа шартлари асосида рақобатнинг юзага келишидир. Туман тармоқ касаба уюшма қўмитаси ташаббуси билан ўрим ва терим мавсумларида ташкил этилган мусобақа шартларига асосан биринчи ўринга 50 минг сўм, иккинчига 30 минг сўм, учинчи ўринга эса 20 минг сўмлик мукофотлар таъсис этилди. 50 минг сўмлик мукофот «Толли» фермер хўжалигига насиб этди. Бундан ташқари комбайнда ғалла ўриш, машинада ва қўл теримида юксак натижага эришган илғорлар ҳам муносиб тақдирланиб борилди. Шудгорлашда ҳам бу мусобақа давом эттирилиб, ишчиларнинг моддий манфаатдорлиги оширилди.

Айни кунларда ғалла парвариши агротехника талаблари асосида олиб борилаяпти. Майдонларга 100 килограммдан фосфорли, 200 килограммдан азотли ўғит солинди. Маҳаллий ўғит пешма-пеш чиқарилмоқда. Бу йил суғориш тизимини таъмирлаш, зовурларни тозалаш, дренаж тизимлари таъмири ҳам яхши йўлга қўйилди.

Фермер хўжаликларини минерал ўғитлар, нефт маҳсулотлари билан таъминлаш, техника хизматидан фойдаланишни яхшилаш бўйича мукаммал шартномалар тузилди. Банк билан хўжалик орасидаги муносабатлар ҳам такомиллашиб бораётир.

М. ИСМОИЛОВ,
Сардоба тумани Пахтаобод ҳудудий касаба уюшма қўмитаси раиси

Масала кўндаланг қўйилади

Норин туманининг Норинкапа қишлоғи аҳоли зич яшайдиган масканлар сирасига киради. Ушбу гўшада ўзининг омилкорлиги, миришкорлиги ва ташаббускорлиги билан эл оғзига тушган кўплаб фидойи инсонлар меҳнат қилишади. Ёшлари ҳам ғайратли, илмга, ҳунарга чанқоқ. Шу билан бирга истеъдод соҳиблари ҳам талайгина. Масалан, "Гулдаста" ансамблининг довруғи республикамиздан ташқарига ҳам ёйилганлигини яхши биламиз. Санъат шайдоларининг чиқишлари ойнаи жаҳон орқали кўп бора намойиш этилган.

ЁШЛАР БЎШ ВАҚТЛАРИНИ
қаерда ўтказишсин?

Норинкапаликлар билан фикрлашсангиз бир муаммо кўндаланг бўлаётганлигини дарҳол ҳис этасиз. Гап шундаки, қишлоқ ўғил-қизлари бўш вақтни қаерда ўтказсак экан, деган хаёлга боришади. Мустақиллик йилларида барча ерда бўлгани каби Норинда ҳам кенг кўламли ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ҳамда бошқа бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Бироқ Норинкапада ёшларнинг севимли масканига айланиши керак бўлган кутубхона, клубларнинг йўқлиги қатор муаммоларнинг юзага келишига сабаб бўлмоқда. Мутасаддилар тайёр маданият масканларидан ҳам унумли фойдалана олишмаяпти. Чамаси тадбирлар ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамланмаётганлиги туфайли бажарилмай қоғозда қолмоқда. Масалан, қишлоқ марказида савлат тўкиб турган ҳашаматли клуб биноси эшигига қулф солинган. Назардан қолган маскан бечораҳол кўринишда. Баҳонани йиғиштириб, лоақал ҳашар йўли билан бинони таъмирлаб, тўгараклар ташкил этиш мумкин бўлгани ҳолда, муҳим ишга ҳамон панжа орасидан қараб келинмоқда. Таъкидлашларича бу ерда "Ёш раққосалар" гуруҳи тузилгану улар қаерда машғулот ўтказишни билишмайди.

Тўда қишлоғига келганимизда марказдаги клуб ҳолатини кўриб янада ҳайратландик. Маданият масканидаги жиҳозлар айқаш-уйқаш ҳолатда, дераза ойналарининг бутуни йўқ. Хоналар зах, чангга ботган, яқин ўртада бу ерга бирон киши қадам ранжида қилмаганлиги шундоққина сезилади. Яқин-яқингача бу ер бадиий ҳаваскорлик тўгараклари фаолият юритган, шахмат-шашка ишқибозлари, бадиий адабиётлар ихлосмандларининг энг севимли масканига айланган эди. Совуққонлик, ўзибўларчилик оқибатида ёшлар маънавиятини юксалтиришга хизмат қиладиган бойликлар касодга учраган.

"Хўжаобод" ширкат хўжалигида савлат тўкиб турган клубнинг аҳволи ҳам юқоридагилардан қолишмайди. Фақат унинг чап томонида фермер хўжалиги ҳисобхонаси, алоқа бўлими ва маҳалла қўмитасининг идораси жойлашган экан. Мутасаддилар Эркин Холиқов раҳбарлигидаги бадиий ансамбл мавжудлигини айтишди. Бироқ ансамбл қатнашчилари қаерда машқ қилишади, деган саволга ҳеч ким жавоб бера олмади. Истеъдодли қишлоқ ёшларининг севимли масканига айланган "Ўзбекистон", "Катта Ўлмас" ва "Тошкент" қишлоқларида жойлашган клублар ҳам ўз фаолиятини тўхтатганлиги ачинарли ҳол.

Норинкапа қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Хошимжон Аббосовнинг айтишича қишлоқ клублари эндиликда туман маданият ва спорт ишлари бўлими ихтиёрида экан. Мазкур бўлим мудири Л. Ҳасановга рўбарў бўлиб клуб ва кутубхоналарга эътибор нима сабабдан бунчалар суст эканлигини билиш мақсадида у билан юзма-юз бўлишга қанчалар ҳаракат қилмайлик мақсадга етолмадик. Мудир қаергадир "муҳим" иш билан кетган экан.

Вилоят марказидан келаётган йўл Норинкапага етганида иккига бўлинади. Уларнинг бири Қоратери, Хожинтол, Кемабоши, Полвонкўл ва бошқа қишлоқларни оралаб ўтади. "Хўжаобод" ширкат хўжалигига келганимизда бир гуруҳ ёшларга дуч келдик.

- Кутубхона ва клубни кўрмоқчи эдик, қаердалигини айтиб бера олмайсизми, - дея юзланамиз уларга.

Ёшлар бир-бирига қарашди.

- Ҳазиллашаяпсизми оқсоқол, бизда бунақа нарсалар йўқ. Мана ҳозир бўш вақтимизни қаерда ўтказишни билмай бекорга гап сотяпмиз. Топганимиз сўлимроқ маскан ҳисобланган катта сув ёқаси. Қанийди ўша сиз айтган клублар, кутубхоналар бўлса-ю мароқли дам олсак, маънавиятимизни юксалтирсак, - дея жавоб берди йигитлардан бири.

Норин туманидан ўйчан кайфиятда қайтар эканмиз бир нарсага иқрор бўлдик: баъзи раҳбару мутахассислар имконият, шароит бўла туриб ҳамон "узрли" сабабларни рўкач қилишдан нарига ўтишмаяпти. Улар нимани кутишяпти. Ахир қишлоқ муаммоларини кимдир четдан келиб ҳал қилиб бермайди-ку?

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
"Ишонч" мухбири

ЎҚУВЧИЛАР ЁЗИ ТАРАДДУДИ

Ўқувчи-ёшларнинг ёзги таътилларини мароқли ўтказиш мақсадида жойларда тайёргарлик ишлари бошланиб кетди. «Тошшаҳарйўловчитранс» акционерлик компаниясига қарашли болалар оромгоҳларини янги мавсумга барвақт тайёрлаш юзасидан белгиланган тадбирлар ҳам режали асосда амалга оширилмоқда.

Компания бошқарувининг ёзги мавсумни намунали ўтказиш тўғрисидаги буйруғида белгиланган вазифалар амалиётга татбиқ этила бошланди.

Ўқувчилар ёзи давомида «Автомобилчи», «Трамвайчи» ҳамда «Стрельцов» болалар оромгоҳларида транспортчиларнинг кўплаб фарзанди дам олади. Бўстонлиқ туманининг Хандайлиқ қишлоғида жойлашган «Автомобилчи» оромгоҳига эса «Дамас» автомобили бириктирилди.

Тошкент ва Наманган вилоятлари чегарасида бунёд этилган «Стрельцов» оромгоҳи эса мавсум давомида 1800 нафар ўғил-қизни ўз бағрига олади. Бу ерда олиб борилаётган қурилиш ва таъмирлаш ишлари. «Кам-сур» хусусий қурилиш фирмаси томонидан адо этилмоқда.

«Трамвайчи» болалар оромгоҳида янги мавсумга тайёргарлик ишлари май ойининг ўрталаригача тугалланади.

А.АЛИЕВ

МОДДИЙ ВА МАЪНАВИЙ ЗАРАР ХУСУСИДА

Саволларингизга ҳуқуқшунос Абдувоҳид Аҳмедов жавоб беради

САВОЛ: моддий ва маънавий зарар деганда нима тушунилади? Унинг миқдори қандай аниқланади?

Р.ҚОДИРОВ,
Андижон шаҳри

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 14-моддасига биноан «зарар» деган (жисмоний ёки юридик) шахснинг бузилган ҳуқуқини тиклаш учун қилган ёки қилиши лозим бўлган харажатлари, унинг мол-мулки йўқолиши ёки шикастланиши, шунингдек, олиши мумкин бўлган ,аммо олинмай қолган даромадлари, бир сўз билан айтганда, шахснинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларига нисбатан қилинган тажовуз, етказилган зарар тушунилади.

Зарар моддий (мулкий) ёки маънавий (номулкий) бўлиши мумкин.

Маънавий зарар жабрланувчига қарши этилган ҳуқуқбузарлик ҳаракати ёки ҳаракатсизлик оқибатида жабрланувчи бошидан ногирон ёки дучор бўлган маънавий ва жиноий азоблар (яъни камситиш, жисмоний ва руҳий азоб чекиш, ноқулайлик ҳолатига тушиш ва бошқалар) тушунилади.

Маънавий зарар фуқаронинг ҳаёти, соғлиғи, ишчанлик обрў-эътибори, қадр-қиммати, шахсий дахлсизлиги, шахсий ва оилавий сирига нисбатан қаратилган ғайриқонуний ҳаракатлар натижасида етказилиши мумкин. Айрим ҳолларда маънавий зарар жабрланувчини мулкий зарарга нисбатан кўпроқ қийинроқ аҳволга солиши мумкин. Чунки маънавий зарарга учраган шахс кейинчалик шахсий ва ижтимоий ҳаётдаги фаолиятини давом эттира олмаслиги, соғлиғига тиклаб бўлмас даражадаги зиён етиши, касалликка дучор бўлиши, обрў-эътиборидан айрилиш ва кўплаб ноқулайлик ва нохушликларни бошдан кечириши мумкин.

Шу нуқтаи-назардан, Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигида «Маънавий зарар» ва уни қоплаш масалаларига катта аҳамият берилган. Жумладан, маънавий зарарни қоплаш билан боғлиқ муносабатлар Фуқаролик Кодексининг 11, 99, 100, 163, 1021, 1022 моддаларида, Меҳнат Кодексининг 112-моддасида, «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни 22-моддасида, «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонунининг 115-моддасида ва бошқа бир қатор қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар асосида тартибга солинади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 1020-моддасига биноан, маънавий зарар уни етказувчининг айби бўлган тақдирда, зарар етказувчи томонидан қопланади. Айрим ҳолларда эса зарар фуқаронинг ҳаёти ва соғлиғига хавф манбаи томонидан етказилган бўлса ёки фуқаро қонунга хилоф равишда жиноий жавобгарликка тортилган бўлса ёки ғайриқонуний равишда ишдан бўшатилган ёки орномус, қадр-қиммат ва обрў-эътиборга путур етказувчи маълумотлар тарқатиш туфайли зарар етказилган тақдирда зарар уни етказувчининг айби бор-йўқлигидан қатъий назар қопланиши лозим. Жумладан, Фуқаролик Кодексининг 989-моддаси 1-қисмига мувофиқ, юридик шахс ёки иш берувчи ҳисобланган жисмоний шахс ўз ходими меҳнат (хизмат, лавозим) мажбуриятларини бажариб турган вақтида унга етказилган ҳар қандай зарарни қоплаш кўзда тутилган.

Маънавий зарар миқдори жабрланувчи томонидан белгиланади, аммо унинг миқдори хусусида низо мавжуд бўлса, судлар томонидан жабрланувчига етказилган маънавий ва жисмоний азобларнинг даражасига, айбдорнинг ва ҳуқуқбузарлик ҳаракатининг хусусиятига, жабрланувчининг шахсига етказилган зарар оқибатининг натижаларига кўра баҳоланади. Фуқаролик Кодекснинг 1022-моддасига мувофиқ судлар етказилган маънавий зарарни пул билан қоплаш миқдорини белгилашда адолатлилик тамойилларига риоя қилишлари лозим.

Саволларингизга Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгаши бош мутахассиси Йўлдош Аҳмедов жавоб беради

САВОЛ: педагогик стажим уч йил. Ўқишни давом эттирмоқчиман. Менинг шу педагогик стажим мутахассислигим бўйича Олий ўқув юртининг махсус сиртқи бўлимига ҳужжат топшириш ҳуқуқини берадими?

Н.МАМАТҚУЛОВ,
Бандихон тумани

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 28 июндаги «2001-2002 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг махсус сиртқи бўлимларига қабул квоталари тўғрисида»ги қарори билан бошланғич таълим ўқитувчилари олий маълумотли бўлишлари зарур эканлиги таъкидланиб, шу йилдан махсус сиртқи бўлимлар очилган. Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 2 июлдаги «Умумтаълим мактаблари ўқитувчиларининг меҳнатини рағбатлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори умумтаълим муассасалари ўқитувчиларининг энг аввало, бошланғич синфлар ўқитувчиларининг меҳнатини моддий рағбатлантиришни янада кучайтириш мақсадида қабул қилинган. Давлат педагогика институтларининг махсус сиртқи бўлимларига ўрта махсус маълумотли ва тегишли таълим тури бўйича камида уч йил амалий педагогик стажга эга бўлган педагог кадрлардан бакалаврлар тайёрлаш назарда тутилган. Олий таълим муассасаларининг махсус сиртқи бўлимларига талабаларнинг қабули белгиланган Низом, тартиб ва қоидалар асосида ўтказилади.

САВОЛ: мен 1-Тошкент индустриал педагогика техникумини тамомлаганман. Дипломимга «Техник-қурувчи, ишлаб чиқаришни ўргатиш бўйича мастер квалификацияси берилди»,— деб ёзилган. Шунга қарамай сизнинг мутахассислигингиз мактабга тўғри келмайди, – деб мактабга ишга олишмаяпти. Шу тўғрими?

Р.АБДУЛЛАЕВ,
Шовот тумани

ЖАВОБ: ҳақиқатан ҳам сизнинг мутахассислигингиз бўйича ўрта мактабда дарс соатлари мавжуд эмас. Сиз мутахассислигингиз бўйича коллежларда дарс беришингиз мумкин.

САВОЛ: тўгарак раҳбари бўлиб ишлаганлар имтиёзли пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгамилар?

ЖАВОБ: педагог ходимларни пенсия билан таъминлаш тартиби Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуни билан белгиланади. Ушбу Қонуннинг 12-моддаси «к» бандига асосан ва Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12-майдаги 250-қарори билан тасдиқланган ёшга доир имтиёзли шартларда пенсия олиш ҳуқуқини берадиган ишлаб чиқаришлар, муассасалар, ишлар, касблар, лавозимлар ва кўрсаткичлар 3-рўйхатининг VII қисмига биноан умумтаълим муассасаларининг педагог ходимлари умумий белгиланган пенсия ёшидан 5 йил олдин, яъни аёллар 50 ёшдан, эркаклар 55 ёшдан камида 25 йиллик махсус иш стажига эга бўлган тақдирдагина имтиёзли пенсияга чиқиш ҳуқуқига эга бўладилар. Унда тўгарак раҳбарлари имтиёзли пенсияга чиқувчилар рўйхатида назарда тутилмаган.

ЗАРАРНИНГ ҚОПЛАНИШИ

САВОЛ: 1. Давлат органлари, масалан, солиқ ёки божхона ходимлари томонидан нотўғри ундирилган маблағлар ва шу сабабли тадбиркор ёки фуқарога етказилган зарар қайтариб олиниши (қопланиши) мумкинми?
2. Соғлиққа етказилган зарар ва бунга зарар етказувчи томонидан тўланадиган маблағ ҳақида маълумот берсангиз.

Л.ЖАББОРОВ,
Жиззах вилояти

ЖАВОБ: 1. Қонунга мувофиқ, масалан, Фуқаролик Кодексининг 14 ва 15-моддаларида бирон-бир тарзда ҳуқуқи бузилган шахс ўзига етказилган ҳар қандай зарарни ҳар қандай зарар етказувчидан, ким бўлишидан қатъий назар тўла қопланишини талаб қилишга ҳақли эканлиги белгилаб қўйилган.

Жумладан, Фуқаролик Кодексининг 15-моддасига биноан, давлат органлари ёки уларнинг мансабдор шахслари томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ бўлмаган ҳужжат чиқарилиши натижасида давлат бюджетига ўтказилган маблағлар ёки фуқарога (юридик шахсга) етказилган мулкий зарар айбдор бўлган мансабдор шахс ёки давлат органи томонидан қайтариб берилиши (қопланиши) лозим.

Кодекс талабига асосланган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судининг Раёсати 2002 йил 28 ноябр куни бюджетдан маблағларни ундириш (қайтариш)нинг айрим масалалари тўғрисида ахборот хатини тасдиқлаган ва ушбу тушунтириш ижро учун амалиётда қўлланилмоқда.

2. Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиш туфайли етказилган зарарни иш берувчилар томонидан тўлаш билан боғлиқ масалалар Меҳнат Кодексининг 187-197-моддаларига мувофиқ ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 1 февралдаги 48-сон қарори билан тасдиқланган «Қоидалар»га асосан кўриб чиқилади ва ҳал этилади.

Жумладан, Меҳнат Кодексининг 189-моддасида белгиланишича, ходимнинг соғлиғига меҳнатда майиб бўлиши, касб касаллигига чалиниши ёки у ўз меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда соғлиғининг бошқача тарзда шикастланиши сабабли етказилган ҳар қандай зарарни иш берувчи, башарти зарар унинг айби билан келиб чиқмаганлигини исботлаб беролмаса, товон пули тўланиши шарт эканлиги назарда тутилган.

Иш берувчи томонидан қулай ва хавфсиз меҳнат шароитлари (меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги, саноат санитарияси ва шу каби қоидаларга риоя қилмаслик) яратиб берилмагани оқибатида олинган меҳнат жароҳати иш берувчининг айби билан содир этилган деб ҳисобланади.

Ишлаб чиқаришда содир бўлган бахтсиз ҳодиса ҳақидаги далолатнома, суд ҳукми ёки қарори прокуратура, тергов ва суриштирув идораларининг қарори, меҳнат-техника инспекторининг ёки бошқа мансабдор шахс (орган)ларнинг хулосаси, касб касаллиги тўғрисидаги тиббий хулоса, айбдор шахсларга нисбатан маъмурий ёки интизомий жазо бериш тўғрисидаги қарор, меҳнат жароҳати туфайли ходимга вақтинча меҳнатга лаёқатни йўқотганлик учун нафақа тўловлари билан боғлиқ харажатлари қоплаш хусусидаги касаба уюшмалари ва ижтимоий суғурта жамғармаси идоралари қарорлари ва шу каби бошқа ҳужжатлар, шунингдек, гувоҳларнинг кўрсатмалари иш берувчининг ходимга етказилган зарари учун айбдорлигини ва жавобгарлигини исботловчи далиллар бўлиши мумкин.

Ходимнинг (жабрланувчининг) қўпол эҳтиётсизлиги зарарнинг (жароҳатнинг, касалликнинг) келиб чиқишига ёки унинг кўпайишига сабаб бўлган тақдирда, зарарнинг тўлов мидори жабрланувчининг айби даражасига қараб тегишли равишда камайиб боради.

Меҳнат Кодексининг 190-моддасига биноан, ходимнинг соғлиғига етказилган зарар учун иш берувчи томонидан қилиниши шарт бўлган тўловлар жумласига қуйидагилар киради:

1) жабрланувчининг меҳнатда майиб бўлишига ёки меҳнат жароҳати туфайли ходим соғлиғига етказилган зарар (шикастланиш) оқибатида йўқотилган меҳнатга лаёқатсизлик даражасига қараб аниқланадиган иш ҳақи (ёки унинг тегишли қисми) миқдорида жабрланувчига тўланиши шарт бўлган ҳар ойлик пул тўловлари;

2) ходимнинг соғлиғига шикаст етиши ёки касб касаллигига дучор бўлиши билан боғлиқ қўшимча харажатларнинг пуллик компенсацияси;

3) қонунчилик ҳужжатларида, жамоа шартномаларида ва томонларнинг (иш берувчи билан ходимнинг) ўзаро келишуви асосида белгиланган миқдордаги бир йўла бериладиган нафақа тўловлари;

4) шунингдек, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолатларда ва белгиланган тартибда маънавий зарарнинг ўрнини қопловчи пуллик компенсациялари.

Зарарни қоплаш учун тўланадиган пул маблағлари миқдори турмуш даражасининг ошиб бориши муносабати билан қонунчиликда белгиланган тартибда индексация қилинади.

«ИШОНЧ» ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАСИ

Саволларингизга ҳуқуқшунос Ғофур Ғойибов жавоб беради

МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИНИ УНИНГ МУДДАТИ ТУГАШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БЕКОР ҚИЛИШ ТАРТИБИ

САВОЛ: Меҳнат шартномасини унинг муддати тугаши муносабати билан бекор қилиш тартиби ҳақида маълумот берсангиз.

А. БАТИРОВ,
Поп тумани

ЖАВОБ: Меҳнат шартномасини унинг муддати тугаши муносабати билан бекор қилишнинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, шартнома муддати тугаши муносабати билан ҳар икки томон, яъни иш берувчи ёки ходим тарафларидан бирининг хоҳиши бўлмаган тақдирда ҳам бекор қилишга ҳақлидир. Меҳнат шартномасини бекор қилишнинг бошқа асосларидан фарқли ўлароқ (мисол учун томонларнинг келишувига кўра МКнинг 97-моддаси 1- банди, ходимнинг ташаббуси билан МКнинг 99-моддаси), меҳнат шартномасини унинг муддати тугаши муносабати билан бекор қилиш учун қўшимча музокаралар олиб бориш ёки томонларни огоҳлантириш ва шу кабилар талаб этилмайди. Бу турдаги меҳнат шартномасини бекор қилиш учун фақат бир шарт яъни унинг амал қилиш муддатининг тугаганлиги етарлидир.

Амалдаги МК ҳар икки тарафга меҳнат шартномасининг муддати тугаган кундан бошлаб бир ҳафта ичида меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқини беради. Хусусан меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақидаги буйруқ унинг муддати тугаган куннинг эртасига, индинига ёки ҳафтанинг охирги кунида ҳам чиқарилиши мумкин. Аввалги Меҳнат қонунлари кодексида белгиланишича, меҳнат шартномаси айнан шартнома амал қилишнинг охирги кунида амалга оширилиши шарт эди. Агар шу муддат ўтказиб юборилса, меҳнат шартномасини умумий асосларда бекор қилишга тўғри келар эди. Бу эса ўз навбатида ҳам иш берувчига, ҳам ходимга ноқулайликлар туғдирар эди. Амалдаги Меҳнат Кодекси эса бу ноқулайликларга барҳам берди. Шуни ҳам эсдан чиқармаслик керакки, меҳнат шартномасининг муддати тугашига қарамасдан меҳнат муносабатлари давом этаверса ва томонларнинг бири уни бекор қилишни бир ҳафта давомида талаб қилмаса у ҳолда меҳнат шартномаси номуайян муддатга узайтирилган ҳисобланади. Шу каби бир ҳафталик муддатнинг ўтказиб юборилиши иш берувчи учун ҳам, ходим учун ҳам ҳеч қандай сабаблар билан узрли деб ҳисобланмайди. Шунинг учун ҳам ҳар икки томон меҳнат шартномасининг муддати тугайдиган кунни ўзлари учун аниқ белгилаб олишлари зарур бўлади.

МЕҲНАТ ҲАҚИДАН УШЛАБ ҚОЛИШ ТАРТИБИ

САВОЛ: қайси ҳолатларда ходимнинг меҳнат ҳақидан унинг розилигисиз ушлаб қолиш мумкин?

ЖАВОБ: МКнинг 164-моддасига асосан унинг ёзма равишдаги розилиги бўлган ҳолларда ойлик маошидан ушлаб қолиш мумкин. Ходимнинг ёзма равишдаги розилиги бўлиш-бўлмаслигидан қатъи назар қуйидаги ҳолларда меҳнат ҳақидан ушлаб қолинади:

– амалдаги қонунчилик бўйича белгиланган солиқлар ва мажбурий тўловларни ундириш учун;

– суднинг қарорлари ва бошқа мажбурий тўловларни ушлаб қолиш учун;

– иш ҳақи ҳисобидан ортиқча берилган авансни ушлаб қолиш ёки хизмат сафари муносабати билан берилган ҳамда сарфланмай қолган пул маблағини ушлаб қолиш учун;

– аванс тариқасида берилган йиллик таътил даврини тўлиқ ишлаб бўлмасдан меҳнат шартномаси бекор қилинган ҳолларда, ишлаб берилмаган кунлар учун тўланган пул миқдорини ушлаб қолиш мақсадида;

– ходим томонидан иш берувчига унинг бир ойлик маошидан кўпроқ миқдорда етказилган зарарни ундириш учун;

– ходим томонидан айбли ҳаракатлар содир этилган тақдирда, МКнинг 181-моддаси 1-қисми 2-бандида кўрсатиб ўтилган жаримани ундириш учун.

Ходимнинг меҳнат ҳақидан унинг розилигисиз ушлаб қолишнинг асосий шартларидан бири, бу ҳар сафар ойлик маошни тўлаш вақтида ушлаб қолинадиган пул миқдори ходим ойлик маошининг 50 фоиздан ошиб кетмаслиги лозим.

КАСАБА УЮШМА ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН

Халқ таълими ходимларининг иши қийин ва масъулиятли. Шу боис касаба уюшмалари республика бирлашмаси ўқитувчилар, боғча тарбиячилари ва хизматчиларининг саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида таълим ходимлари малакасини ошириш институти ҳузурида профилакторий ташкил этган.

Дам олиш ва даволаниш масканида барча қулайликлар яратилган. Бу ерда электр нури ва игна билан даволаш, уқалаш, физиотерапия усулларидан кенг фойдаланилади. Тажрибали ҳаким ва ҳамширалар мижозлар хизматига ҳамиша ҳозиру нозир.

Икки кишилик шинам хоналар, қаттиқ ва юмшоқ жиҳозлар, телевизор ва бошқа ашёлар билан тўлиқ таъминланган.

Йил бошидан бери юздан зиёд киши ҳордиқ чиқариб, соғлигини тиклаган бўлса, уларнинг қарийб ярми касаба уюшма маблағлари ҳисобига имтиёзли йўлланмалардан фойдаланишди.

Ж.ИДЕЯТОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси таълим ходимлари малакасини ошириш институти профилакторийси бош ҳакими

Список аффилированных лиц ГАСК "Кафолат"

№	Наименование / Ф.И.О. аффилированного лица	Количество акций простых, именных	%
1.	Министерство Финансов РУз	358 508	35,85
2.	ГАСК "Узагросугурта"	412920	41,29
	Члены наблюдательного совета компании		
1.	Карабаев Фарход Аббасович	358 508	35,85
2.	Казиев Пулат Рашадович	412 920	41,29
3.	Умаров Суннат Абдуллаевич	84 807	8,48
4.	Рахимбеков Рустамбек Рахмонбекович	48 523	4,85
5.	Сагдиев Шухрат Иноятович	14 000	1,40
	Генеральный директор (руководитель исполнительного органа)		
1.	Имамов Шерали Бердиалиевич	122	0,01

Годовой отчет государственно –акционерной страховой компании «Кафолат»

Общие сведения

Почтовый адрес	г.Ташкент, 700047, ул. Мовароуннахр 13а
Телефон	133-26-98,133-37-74
Руководитель	Имамов Шерали Бердиалиевич
Наименование реестродержателя	ООО "TAT-REESTR"
Депозитарий	ООО "Birinchi banklararo depozitariy", ОАО НД "ВАКТ",
Аудитор	ЗАО "Консаудитинформ"

Отчет руководителя

Основные параметры бизнес-плана Компании на 2004 год выполнены. Рост поступлений страховых премий относительно предыдущего года составил 128 %.

Общий объем предоставленных страховых услуг населению, предприятиям и организациям в отчетном году составил 372,3 млрд. сум.
Рост производительности труда 135,8 %. Чистая прибыль отчетного периода 378, 6 млн.сум.

Баланс ГАСК " Кафолат" на 1.01.2005 года (тыс.сум)

№ п/п	Наименование показателей	2003 год Актив	2003 год Пассив	2004 год Актив	2004 год Пассив
1	Основные средства	596212,8		669925,3	
2	Капитальные и финансовые вложения	340707,3		497400,2	
3	Запасы и прочие активы	78484,1		84157,5	
4	Денежные средства и эквиваленты	1466645,5		2097702,7	
5	Расчеты с бюджетом	30280,0		31199,0	
6	Прочие дебиторы	75324,6		249692,9	
7	Уставный капитал		850000,0		1225000,0
8	Резервный фонд		387934,4		416971,8
9	Страховые резервы и прочие фонды специального назначения		1047792,8		1551095,8
10	Нераспределенная прибыль		269062,9		382481,1
11	Доходы будущих периодов				
12	Резервы предстоящих расходов		*		
13	Расчеты с учредителями				
14	Расчеты и прочие пассивы		31864,2		54528,9
	Баланс	2586654,3	2586654,3	3630077,6	3630077,6

ОТЧЕТ О ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТАХ за 2003 и 2004 гг.(тыс.сум)

№ п/п	Наименование показателей	2003 год Доходы	2003 год Расходы	2004 год Доходы	2004 год Расходы
1	Выручка от реализации продукции	1746673,6		2235737	
2	Налог на добавленную стоимость		309,9		102,3
3	Резерв незаработанной премии		343164,0		197946,5
4	Чистая выручка от реализации	1403199,7		2037688,2	
5	Производственная себестоимость		637147,3		814362,9
6	Административные расходы		856033,2		1044148,9
7	Операционные доходы и расходы	63944,7	4285,8	115107,4	14034,1
8	Страховые резервы		27466,4		44898,6
9	Прочие доходы и расходы	315027,7		431643,1	
10	Прибыль от общехозяйственной деятельности	258240,4		667003,2	
11	Прибыль до уплаты налогов	258240,4		667003,2	
12	Налог на прибыль		165474,6		251276,9
13	Прочие налоги		18800,0		37093,4
14	Чистая прибыль отчетного периода	73965,8		378633,9	

Аудитор ГАСК " Кафолат" - ЗАО " Консаудитинформ" (Лицензия №300 от 20.11.2001 г.)
Период проверки с 01.01.2004 г. по 31.12.2004г
Аудиторское заключение по итогам деятельности компании за 2004 год выдано 20.03.2005 г.
Содержание : с учетом корректировок , выполненных в ходе аудиторской проверки, финансовая отчетность ГАСК " Кафолат" достоверна во всех аспектах,т.е. адекватно отражает активы и пассивы по состоянию на 31.12.2004 г
Финансово - хозяйственная деятельность за 2004 год соответствует действующему Законодательству и нормативным актам бухгалтерского учета в республике Узбекистан

ПЛАСТИК КАРТОЧКА АФЗАЛЛИГИ

Вазирлар Маҳкамасининг «Пластик карточкалар асосида ҳисоб-китоб қилиш тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори юзасидан «Ўзсаноатқурилишбанк»и Бухоро вилояти филиалида бир қатор янгиликлар жорий этилмоқда.

Бу ерда пластик карточкалар 2001 йилда ташкил этилган бўлиб, дастлаб 2900 нафар мижозлар фойдаланишди. Бугунги кунда уларнинг сони бир неча баробар ортди. Хусусан, жорий йилнинг апрел ойигача 13500 дона пластик карточкалар орқали 143 та савдо шохобчалари ва хизмат кўрсатиш объектлари орқали 413 миллион сўмлик хизмат кўрсатилди.

Банкнинг пластик карточкалари асосан АЁҚШ, озиқ-овқат дўкони, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари ҳамда интернет хизматларидан фойдаланишда яхши самара бермоқда. Бундан ташқари, халқаро тўлов тизими «VIZA NET»ни татбиқ этиш учун ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бу тизимнинг афзаллиги шундаки, мижоз қўлидаги VIZA карточкасини дунёдаги 850 дан зиёд шаҳарларда ишлатиш мумкин. У пластик карточкалар билан бўладиган барча банк хизматларини батафсил ва тезкор қабул қилиб олиши ва бошқа маълумотлардан хабардор бўлиши мумкин.

Шунингдек, банкнинг 7 та валюта айирбошлаш шохобчалари республикамиз фуқаролари ва чет эллик меҳмонларга хизмат кўрсатиб келмоқда.

Ҳ.ҚОДИРОВ,
«Ишонч» мухбири

Республикамизнинг барча жойларида бўлганидек Қашқадарё вилоятида ҳам ҳаракат хавфсизлиги ойлиги уюшқоқлик билан ўтказилмоқда. Уни муваффақиятли ўтишида 2-отряд 1-сафарбарлик гуруҳи ЙПХ инспектори, катта сержант Олим Ўрозовнинг ҳам хизматлари катта бўляпти.

Суратда: О.Ўрозов ҳайдовчи билан тушунтириш ишларини олиб бормоқда.

Шавкат СУЛТОН олган сурат

Астағфируллоҳ!

ИНСОН ТАҚДИРИ ЎЙИНЧОҚ ЭМАС

Ҳаётда кутилмаган воқеалар, кўргиликлар бўлиб туради. Таҳлил шуни кўрсатадики, кўнгилсиз ҳолатларнинг асосий сабабларидан бири бу масъулиятсизлик, совуққонликдир. Тўғри таъкидлашади, инсондан азизи, ҳаётдан ширини йўқ. Ҳамма ҳам не-не орзу ниятлар билан яшайди. Ниятига етиш учун йиллар мобайнида ҳалол меҳнат қилади, тинмай изланади, баъзида тўсиқларни енгиш учун сабот-матонат кўрсатади. Бағрикенг инсон К. Курбонов ҳам фарзандларимни ҳеч кимдан кам қилмай, баркамол инсонлар этиб тарбияласам, уларнинг камолини, орзу ҳавасини кўрсам, дея фикр қиларди. Барча саъй-ҳаракат шунга қаратилганди. Бироқ кутилмаган бир воқеа катта оила аъзоларини эзиб қўйди. Айниқса, ота қийин аҳволда қолди.

Воқеа аслида бундай содир бўлган. Кунларнинг бирида 13 ёшли қизининг тиши оғриб қолди. Ташвишланарли жойи йўқ, ҳаётда бўлиб турадиган нарса. Фарзандига куюнган ота кеч соат 22:30лар бўлишига қарамасдан уни Хонқа тумани марказидаги тиш даволаш поликлиникасига олиб боради. Бахтларига шифокор ўз жойида экан, бироқ у кетиш тараддудида эди. Оғриқнинг зўридан азобланиб турган қизни кўздан кечирар экан шифокор:

- Дорихонадан тезликда тиш олишда қўлланиладиган 10 фоизли ледокоин олиб келинг, - дея таъкидлади.

Ота тезликда бу ишни бажарди. Стоматолог ўз фаолияти давомида кўпдан-кўп беморларнинг дардига малҳам бўлган. Мураккаб бўлиб туюлган юмушнинг ҳам бемалол уддасидан чиққан, демак тиш доктори Тожибой Салаевда ўз соҳаси бўйича билим, тажриба етарли эди. Бироқ, ўша тобда у совуққонлик, масъулиятсизликка йўл қўйди. Кўпам ўйлаб ўтирмай беморга шоша-пиша 10 фоизли ледокоин дорисининг ҳаммасини юборди. Орадан сал ўтмай Муяссар ўзини ёмон ҳис қила бошлади, юрак томир фаолияти бузилди. Буни кутмаган стоматолог "тез ёрдам"га қўнғироқ қилди. Афсуслар бўлсинким, 13 яшарлик қиз тез ёрдам етиб келгунича дунёдан кўз юмди.

Ишониш қийин, наҳотки тиш оғриғини даволатгани кетган қиз бу ёруғ жаҳон билан хайрлашган бўлса. Онаизори, жигарларининг аҳволини сўз билан таърифлаш қийин эди. Ҳа, инсон тақдирига бефарқлик, бурчга совуққонлик билан муносабатда бўлиш қимматга тушди. Аслида шифокор Тожибой Салаев беморга укол қилишдан олдин албатта синов ўтказиши лозим эди. Кўнгли хотиржам бўлгандан сўнггина 10 фоизли дорининг ҳаммасини эмас, балки 2 фоизини юбориш кераклигини у яхши биларди. Боз устига шошилганидан дорини ҳатто суюлтиришни ҳам эсдан чиқарган экан. Ким-ким шифокор янглишмасин, деб бежиз айтишмайди.

Стоматолог айбига иқрор бўлди. Бироқ, кўнгилсиз ҳодисага поликлиника мутасаддилари ҳам муайян даражада айбдордирлар. Негаки, кўп ўринларда бу ерда керакли дори-дармон топилмайди. Аксарият ҳолларда уни мижозларнинг ўзига юклаб қўйиш одат тусига кирган. Ушбу кўнгилсиз иш Боғот туман суди томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди. Айбдор Т. Салаев қонун олдида жавоб берди. Хонқа туман соғлиқни сақлаш бўлимига туман прокуратураси томонидан тақдимнома киритилди. Поликлиника мутасаддилари интизомий жавобгарликка тортилдилар.

Инсон ҳаёти ўйинчоқ эмас. Ўйлаймизки, юқоридаги воқеа кўпчилик учун сабоқ бўлади.

Б. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Хонқа тумани прокуратураси терговчиси

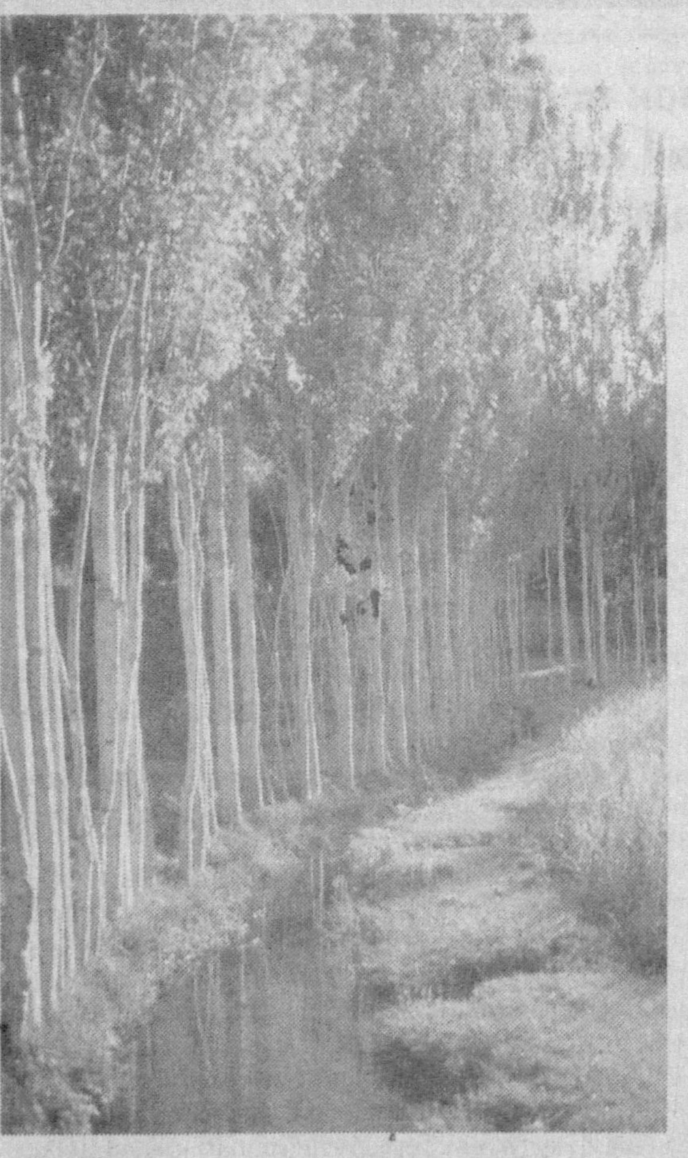

САҲНАГА КЎЧГАН ҲАЁТ

Пойтахтимизнинг Чилонзор туман халқ таълими бўлимига қарашли 4-санаторий мактаб-интернати довруғи республикамизга таралган. Бу масканда ўғил-қизлар таълим-тарбия олиш билан бирга саломатликларини ҳам тиклаб борадилар. Соғломлаштириш жараёнида болажонлар учун физиотерапия хоналари, парафин, уқалаш, даволаш гимнастикаси, сузиш ҳавзаси хизмат кўрсатмоқда.

Стоматолог, ортопед шифокорлар келажак авлод вакилларининг ҳам жисмонан, ҳам руҳан соғлом ва бақувват бўлиб вояга етишлари йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Болажонлар ҳар бир фанни чуқур ўзлаштиришлари, синфдан ташқари машғулотларда иштирок этишлари, математика, инглиз тили, она тили ва адабиёт, тасвирий санъат тўгаракларида шуғулланишлари учун етарли шарт-шароитлар яратилган. Шу боис ўқувчилар фан олимпиадаларида фаол иштирок этиб, фахрли ўринларни қўлга киритмоқдалар.

Куни кеча ушбу масканда ажойиб тадбир бўлиб ўтди. Мамлакатимизда ратификация қилинган «Бола ҳуқуқлари тўғрисида»ги Конвенцияга бағишланган ушбу тадбир 7-«А» синф ўқувчилари томонидан тайёрланди.

– Бундай тадбирларни ўтказишдан мақсад фарзандларимизнинг ҳар томонлама билимдон, доно, дунёқараши кенг, Ватанга садоқатли инсонлар бўлиб етишишлари йўлидаги саъй-ҳаракатларни янада кучайтиришдир, - деди 4-санаторий мактаб-интернати директори Шоҳидахон Аҳмедова. — Айниқса, Она Ватан, дўстлик, бир-бирларига меҳр-оқибатли бўлиш, ҳурмат, садоқат, ватанпарварлик туйғуларининг улар онгига сингиб бориши келажагимиз эгаларида инсонийлик фазилатларини тарбиялайди.

Ўқувчилар томонидан тайёрланган «Гиёҳвандлик – ёт иллат» номли саҳна кўриниши йиғилганларни чуқур мушоҳадага ундади. Шунингдек, тадбирда «Биз соғлом авлод тарафдоримиз», «Сиҳат-саломатлик йили», «Миллий ватанпарварлик», «Аъло ўқиш шиоримиз» мавзуларидаги кўргазмалар намойиш этилди. Ўқувчилар ўзлари ёзган шеърлардан намуналар ўқиб бердилар.

М.ЎРМОНБЕКОВА

Қаршининг 2700 йиллигига

Бу йил халқаро ЮНЕСКО ташкилоти ҳамкорлигида қадимий ва ҳамиша навқирон Насафнинг 2700 йиллиги нишонланади. Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 29 сентябрда қабул қилган «Қарши шаҳрининг 2700 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш тўғрисида»ги қарорига асосан катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда.

МОЗИЙДАН СЎЙЛАГАН ШАҲАР

Чуқур тарихий илдизлар ва бой ўтмишга эга Қарши жаҳон тамаддунининг илк бешикларидан ҳисобланади. Манбаларда қайд этилишича бу аҳоли масками Грек - Бақтрия подшолиги даври (милоддан аввалги 250-130 йиллар)да ҳам мавжуд бўлган.

Шарқ ва Ғарб мамлакатларига йирик карвон йўли ўтган Қарши қадимда Боло, Нашибоол, Нахшаб, Насаф номлари билан юритилган. XIV асрдан эътиборан Қарши деб атала бошлаган.

Кўплаб тарихий-маданий ёдгорликлар унинг бой ўтмиши ва маданиятидан дарак беради. Тарихчи М.Массоннинг ёзишича, фақатгина XIX-XX асрда 20 дан ортиқ мадрасалар бўлган.

Кўҳна Туроннинг ижтимоий-иқтисодий ва маънавий-сиёсий ҳаётида ўз ўрни ва салоҳияти билан ажралиб турган Қаршининг тарихи ҳақида илмий манбаларда кўп бор ёзилган. Шаҳардаги Кўкгумбаз (XIV аср), Хўжа Убайд Жарроҳ масжидлари, Қарши қалъаси девори, Сардобаси, Қашқадарё кўприги, ўзбек ҳаммоми (XVI), Бекмир қозоқ, Қиличбек мадрасалари, Чармгар масжиди мажмуаси (XIX аср) авлод-аждодларимиз меъморчилик намуналари сифатида тарихга кирган.

Археологик топилмалар шаҳарнинг олис ўтмишидан гувоҳлик беради. Зардўштийлик динининг муқаддас китоби «Авесто»да ҳам Қашқа воҳаси ҳақида маълумотлар берилган. Юнон тарихчилари илк бор Навтака сўзини эрагача бўлган 530 йилларда тилга олишган. Тарихчи Квинт Курций Руф шоҳ Александрнинг ўз қўшини билан Навтакага келгани ҳақида ёзади. Бу манзил Еркўрғон деб аталиб, эрамизга қадар VIII-VII асрларда йирик деҳқончилик манзили сифатида шаклланган. Янги эранинг VII аср охирларига келиб воҳанинг қуйи қисмида Нахшаб шаҳри вужудга келди. Ўрни ҳозирги Шулликтепада бўлган. Кейинчалик Заҳоки Марон қалъаси қурилган.

Тарихий асарларда ёзилишича, Насаф X асрга келиб Турон заминдаги йирик илмий маданий марказ даражасига кўтарилган. Бу даврда ўнлаб етук ҳадисшунослар, даврининг машҳур олимлари етишиб чиққан. Насафда мусулмон оламининг илмий конгресси - «Мажлиси тадрис» ўтказилган. Анжуманга хорижий давлатлардан ҳам иқтидорли олимлар, фиқҳшунослар, алломалар таклиф этилган. Мўғул босқини йилларида Насаф харобага айлантирилгандан сўнг Чингизхон авлодидан Кебикхон янги қалъа қуради ва уни Қарши деб атайди.

Ҳудудда қирқ уч шоир Насафий тахаллуси билан ижод қилган. Шайх Шамсиддин Кулол Қаршидан Маккага пиёда бориб, ҳаж қилиб қайтганлар.

Шаҳарнинг яна бир тараққиёт даври X-XIII асрларга тўғри келади. Буюк жаҳонгир Амир Темур Қаршини ободонлаштириш йўлида жон куйдирган. Бироқ, XVI аср бошларида, 1501-1502 йилларда Шайбонийхон Қаршига ҳужум уюштириб, уни 2 ой камал қилади. Аёвсиз жангу-жадалларда 30 минг киши қириб ташланади.

Табаррук заминда қаҳрамонлиги билан шоҳ Искандарни ҳайратда қолдирган афсонавий Спитамин, араб босқинчиларига қарши мардона курашган Муқанна номи билан тарихга кирган Ҳошим ибн Ҳаким, буюк империяга асос солган улуғ соҳибқирон Амир Темур каби буюк зотлар камол топган.

Абдуллахон ҳукмронлиги даврида ўнгланиш бошланиб, йирик обидалар қад кўтарган. Регистон майдонининг жанубида XVI асрда Абдуллахон II томонидан бунёд этилган Қарши сардобаси аҳолини ичимлик суви билан таъминлаб турган. Пишиқ ғиштлардан қурилган баланд гумбазли об-ҳаёт ҳавзасининг ички диаметри 14 метр бўлиб, гумбази ер юзасидан 7 метргача кўтарилиб турган. Тубига 40 та зина билан тушилган.

Қашқадарё суви оқадиган Файзиобод ариғи орқали об-ҳаёт келган. Ҳозирги кунда сардоба гумбази бузилиб, фақат ер остидаги қисми сақланиб қолган. Умуман, тарихий маълумотларга кўра Қарши чўлида 29 та сардоба ичимлик сув манбаи сифатида хизмат қилган.

Абу Убайд бин Жарроҳ зиёратгоҳи XIV асрда бунёд этилган. Ривоят қилишларича, буюк саркарда бобомиз Амир Темур ўз юришларидан бирида Шом вилоятининг Урдун туманидан (ҳозирги Иорданія) ўтади ва бу ердаги Муҳаммад пайғамбаримиз саҳобаларидан бири Абу Убайд дафн этилган мақбарани зиёрат қилиб, унинг қаровсиз аҳволидан афсусланади. Соҳибқирон улуғ зотнинг қабрини Қаршига кўчириш ва мақбара қуришга фармон беради.

Зиёратгоҳни таъмирлаш Касби туманидаги ихтисослашган «Қурувчи ишлаб чиқариш» ширкати томонидан амалга оширилаяпти. Атрофи ободонлаштирилиб, мавжуд чиллахона, мударрисхона, минора ва ҳовуз қайтадан тикланмоқда.

Шаҳарнинг шимоли-ғарбий қисмида Чармгар масжид мажмуаси жойлашган. Маҳаллий аҳоли орасида Қўрғончи, Хонақо деб юритиладиган бу масжид ва унинг атрофидаги обидалар XIX-XX аср ўзбек меъморчилигининг намуналари сирасига киради. Мажмуа қадимда масжид, дарвозахона, сағана (қабр), ҳовуз ва минорадан иборат бўлган. Қабрда таниқли олим шайх Абдураҳмон Нақшбандий дафн этилган.

Узоқ вақт қаровсизликдан ташландиқ ҳолга келиб қолган мажмуа тиклашга киришилди. Обида таъмирдан чиқарилиб, Жомеъ масжиди мақоми берилди.

Шаҳардаги Бекмир қозоқ мадрасаси 1911 (ҳижрий 1329) йилда Регистоннинг шимолий томонида қаршилик Бекмуродбой томонидан бунёд этилган. Мадраса бухороча усулда кошинсиз, чўзинчоқ, пишиқ ғиштлардан бўйига 24, энига 20,5 метр ҳажмда қурилган. Атрофида 23 та ҳужра бўлиб, дарвозахонадан киришда ўнг ва чап томонларда дарсхоналар жойлашган. Юбилейга тайёргарлик муносабати билан мадрасада ҳам таъмирлаш ишлари олиб борилаяпти.

Қаршининг Эски шаҳар ҳудудидан жой олган Хўжа Абдулазиз мадрасаси қайта сайқал топаяпти. 1909 йилда бой ва саҳоватли маърифатпарвар инсон Хўжа Абдулазиз томонидан қурилган мадрасанинг асл кўриниши имкон қадар сақланиб қолган. 1969 йилда мукаммал таъмирланган.

Ўз даврида диний марказ вазифасини ўтаган ушбу бинода 1975 йилда вилоят ўлкашунослик музейи жойлаштирилган. Айни пайтда мадрасани таъмирлаб асл ҳолига келтириш ишлари билан «Обидаларни илмий таъмирлаш» масъулияти чекланган жамияти усталари шуғулланишаяпти.

Қадимий обидалардан ташқари Қаршининг марказий ва асосий кўчаларини бош лойиҳа асосида кенгайтириш, таъмирлаш ва ободонлаштириш давом эттирилаяпти. Бу ишларга 35-40 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилган.

Юбилейга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш билан боғлиқ тадбирларни маблағ билан таъминлаш, қурилиш-таъмирлаш ва ободончилик юмушларини марказлашган ҳолда молиялаштириш учун «Қарши шаҳрининг 2700 йиллиги юбилей жамғармаси» тузилган. Вилоят туманлари, корхоналар, нодавлат ташкилотлари, хусусий тадбиркорларнинг ҳомийлик ёрдами кўрсатиш хусусидаги ташаббуси маъқулланиб, вилоят ҳокимининг фармойиши қабул қилинди.

«Қарши» пул-буюм ютуқли лотореяси чиқарилди. Лоторея чипталарини сотишдан тушган маблағнинг 45 фоизи ютуқлар қийматини тўлашга ажратилиб, олинадиган фойда ижтимоий-иқтисодий дастурларни амалга ошириш, юбилей иншоотлари қурилиши ва шаҳар инфратузилмасини ривожлантиришга сарфланади.

Бетакрор кўринишга эга бўладиган маҳалла маркази қуришга киришилди. Бундан ташқари, Чақар, Қиличбек қўрғонча, Беклар, Кат, Ровоқ маҳаллаларида янги гузарлар қад ростлайди. Рогузар маҳалласида фуқаролар йиғинининг янги биноси, тўй-ҳашамлар ўтказиладиган зал қурилиши қизғин тус олди. Гулшан маҳалласида тадбиркор Ўткир Эркаевнинг шахсий маблағи ҳисобига спорт мажмуаси фойдаланишга топширилди. Чақар маҳалласидаги миллий ҳунармандчилик-тандирсозлик, бешиксозлик, кулолчилик, новвойчилик, зардўзлик, каштачилик, қандолатчилик шоҳобчалари қаторида тикувчилик ва кичик макарон цехи ишга туширилган. Қарши Давлат университети олимлари билан биргаликда «Қарши шаҳар маҳаллалари тарихи» китоби яратилаяпти.

Юбилей кунларида «Қарши - Ўзбекистон дурдонаси» мавзусида халқ амалий тасвирий санъати усталари ва ҳунармандлар асарларининг савдо кўргазмаси ташкил этилади. «Энг яхши тарихий, илмий мақолалар», «Энг яхши публицистик асарлар», «Энг яхши туркум кўрсатувлар ва радио эшиттиришлар», «Энг яхши мойбўёқ асарлари», «Энг яхши театрлаштирилган байрам тадбири сценарийси» ва «Энг яхши саҳна безаклари эскизи учун» кўрик- танловлари эълон қилинди.

Вилоят ўлкани ўрганиш музейида янгидан очиладиган «Тарих ва этнография» бўлимида қадимги миллий кийимлар, тақинчоқлар, каштачилик буюмлари кўргазмаси уюштирилади. Шаҳардаги тарихий осори атиқаларнинг тасвири туширилган ва барча зарур маълумотлар ифодаланган «Қарши-мозийдан сўзлайди» буклети чиқарилади. Юбилей қатнашчиларига ҳунармандларнинг Қарши шаҳрининг 2700 йиллиги рамзи туширилган эсдалик совғалари берилади.

Тўйга тайёргарлик давом этмоқда. Шубҳасиз қадимий ва ҳамиша навқирон Насаф диёримизнинг энг обод, кўркам ва гўзал шаҳарларидан бирига айланади.

И.ҲИКМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

СИЗ КУТГАН ҚЎЛЛАНМА

Ўзбек тилига давлат мақоми берилгандан сўнг республикамиз халқ хўжалигининг барча соҳаларида шу тилда иш юритила бошланди. «Давлат тилида иш юритиш» деб номланган ўқув адабиётининг чоп этилиши ҳам айни муддао бўлди.

Академик лицейлар ўқувчиларига мўлжалланган бу янги дарслик илғор педагогик технология мақсадларига мувофиқ тарзда юзага келди. Ўқувчиларда нутқ саводхонлигини оширишга, ёзма нутқни расмий-идоравий услуб меъёрлари асосида тўғри шакллантиришга ёрдам берадиган мазкур қўлланмада матн тузиш усуллари, ҳужжат турлари каби масалалар ҳам ўз ифодасини топди. Ана шу таълимий жараёнларга доир амалий машғулотлар ҳам ўқувчиларда қизиқиш уйғотади.

Адабий тил меъёрларига риоя қилинган ҳолда иш юритиш ҳужжатчилик билан яқиндан шуғулланиш кўникмасини ўстиради. «Шарқ» нашриёт-матбаа компанияси томонидан босмага тайёрланган дарслик янги ўзбек алифбосида чоп этилди.

ЭНГ ЯХШИ ИНШОЛАР ИНТЕРНЕТ САЙТИДА

Мактублар жанрида ўтказилаётган халқаро танлов ўқувчи ёшларда ёзма саводхонликни ошириш, тенгдошлари ўртасида дўстлик алоқаларини кенгайтиришда ўзига хос таълимий аҳамият касб этмоқда. Умумжаҳон почта иттифоқи билан ЮНЕСКО ташкилоти ҳамкорлигида уюштирилаётган бу маҳорат кўригида Ўзбекистон ёшлари ҳам фаол иштирок этишмоқда.

Бу сафарги танлов «Менинг севган эртак қаҳрамонимга мактуб» деган мавзуда ташкил этилди. Мамлакатимиз доирасида ўтказилган бу танловда қатор иқтидорли ўқувчилар ғолибликни қўлга киритишди. Уларни тақдирлаш маросими шу йилнинг 9 октябрида умумжаҳон почта куни байрамида, Данияда ўтказилади. Ғолиб деб топилганлар иншолар «Ўзбекистон почтаси» акциянерлик жамиятининг интернетдаги сайтига жойлаштирилади.

Мулоҳаза

Ёшлар тарбияси мамлакатимиз келажаги билан боғлиқ устивор вазифа. Жисмоний соғлом, руҳий баркамол, маънавий етук йигит-қизлар элу-юрт истиқболини яратади.

ЎЗ БОЛАНГИЗНИ

ўзингиз яхши биласизми

Таълим-тарбия ишларини яхшилаш нафақат мактаблар, академик-лицей ва касб-ҳунар коллежлари, балки кенг жамоатчиликнинг ҳам асосий вазифасидир. Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими ва ўқув юртлари жамоалари ота-оналар, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, «Нуроний», «Маҳалла», «Соғлом авлод учун» жамғармалари билан ҳамкорликда асосий эътиборни ҳар томонлама камол топган билимли, ақлли-ҳушли ва одобли ёшларни тарбиялашга қаратганлар.

Ҳуқуқ тартибот идоралари билан мактаблар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, маҳалла ва овулларда «Сиз ҳуқуқингизни биласизми?», «Огоҳлик - давр талаби», «Гиёҳвандлик - аср вабоси», «Оилада бола тарбияси» каби ҳуқуқий мавзуларда ўтказилаётган суҳбат ва мулоқотлар ижобий самара бераяпти. Шунга қарамасдан, шаҳар ва туманларда вояга етмаганлар ўртасида жиноий хатти-ҳаракатлар камаймаяпти.

Агар ўтган йили ўрта-махсус ўқув юртлари талабалари томонидан 5 та жиноят содир этилган бўлса, жорий йилнинг ўтган ойларида бу кўрсаткич 11 тадан ошди.

Нукус қурилиш касб-ҳунар коллежи талабалари М.Еримбетов ва Т.Бегмуратов 6-механизациялашган кўчма колоннага қарашли иситиш қувурларини олиб чиқиб кетаётган пайтда қўлга тушди. Нукус политехника коллежи 2-курс талабаси А.Нурбоев ўқув муассасаси олдида талаба М.Жақсимуротов билан жанжаллашиб, унга тан жароҳати етказган.

6-касб-ҳунар коллежида ўқийдиган Т.Ниёзов, 30-касб-ҳунар коллежи талабалар Р.Сапарниёзов, З.Жумашев, Н.Бекенов, Д.Жайиқбаев йўлтўсарлик билан шуғулланиб, фуқаро М.Отамуротовнинг кийим-кечакларини ечиб олишган.

Шаҳар оқшомлари тинч ва осойишта бўлади. Аммо тун оромини бузишни одат қилиб олган бир гуруҳ безорилар уйига кетаётган И.Нуратдиновни қўрқитиб, курткаси ва қўл телефонини олиб қочишди. Воқеа ички ишлар ходимлари томонидан ўрганилганда жиноятни муқаддам судланган Ж.Шамуратов, А.Нуримбетов, С.Сейтмуратовлар Нукус иқтисод касб-ҳунар коллежи ўқувчиси К.Абдираимов билан тил бириктириб содир этганликлари аниқланди.

Амударё туманидаги «Дўрмон» касб-ҳунар коллежида ўқиётган Ж.Бегжанов ноқонуний ҳолатда Туркманистон чегарасига ўтаётган пайтда тўхтатилди. Нукус шаҳридаги қурилиш, политехника ва иқтисод коллежлари талабаларидан уч нафари безорилик ва ўғрилик билан шуғулланиб келаётгани фош этилди.

Таҳлиллар шуни кўрсатиб турибдики, айрим таълим муассасаларида талабалар машғулотларда тўлиқ қатнашаяптими, йўқми, бўш вақтида нима иш билан машғуллиги суриштирилмайди. Масалан, жиноят содир этган А.Нурбоев ўқув юртига маст ҳолатда келган бўлса, М.Жақсимуротов ўқиётган политехника коллежида амалий машғулот ўтказилмасдан ўқувчилар бекор қолишган.

Халқимизда «Саёқ юрган таёқ ер» деган нақл бор. Мутасадди ташкилотлар ва муассасалар раҳбарлари ўқув машғулотларининг боришини қатъий назоратга олганларида эҳтимол юқоридагидек воқеалар содир бўлмасмиди?

ЁЛҚИН

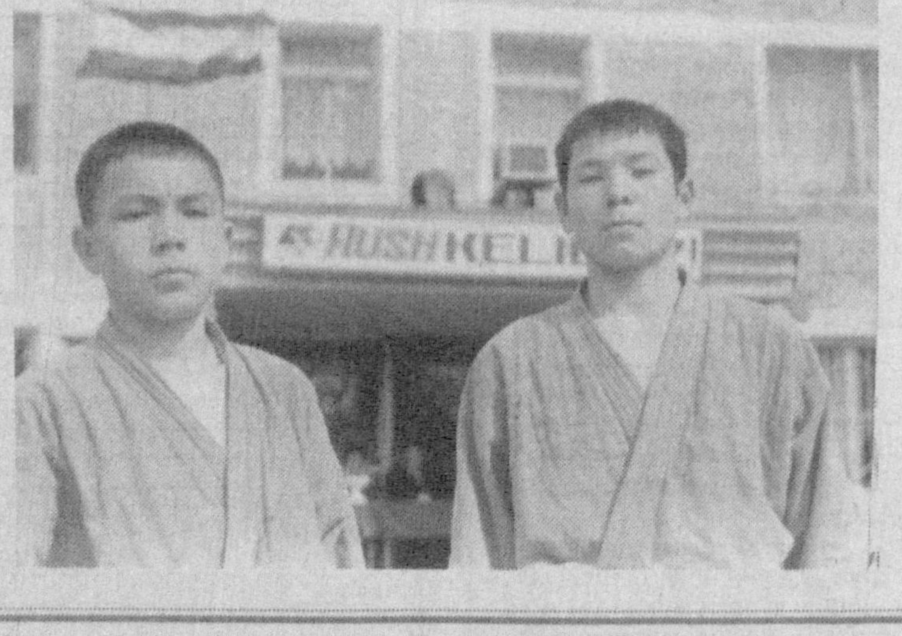

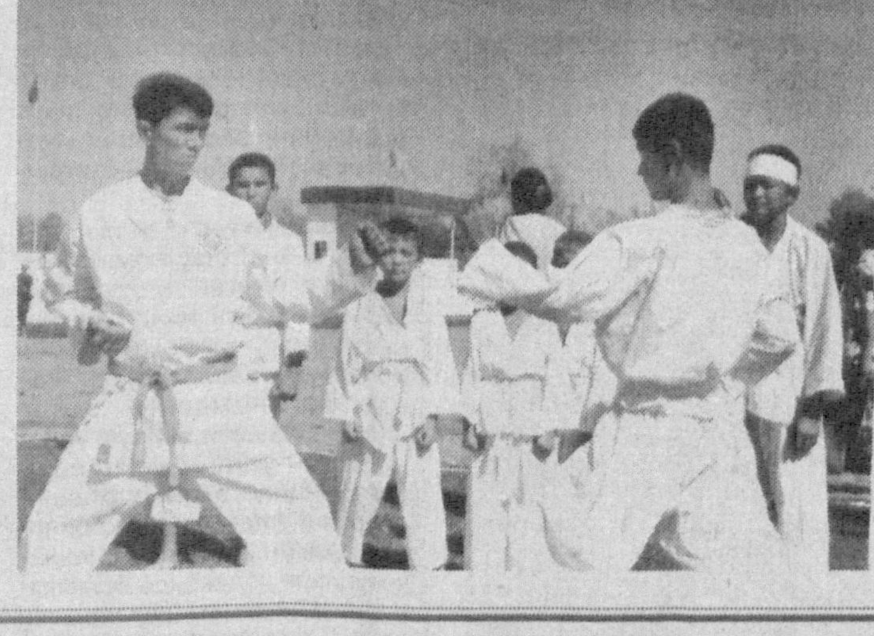

Дўстлик туманидаги 14-умумий ўрта таълим мактабида жисмоний тарбия ва спортга алоҳида эътибор қаратилган. Ёпиқ спорт зали таъмирланиб, жиҳозланди. Спортнинг 4 та тури бўйича тўгараклар ташкил этилган. Уларда 110 нафар бола шуғулланади. Йилдан йилга турнир чемпионлари етишиб чиқмоқда. 8-синф ўқувчилари Мақсуд Каримов ва Камол Отабоевлар каратэ бўйича республика очиқ турнирида қатнашиб, кумуш медал соҳиби бўлдилар.

Б.НОРҚУЛОВ
олган суратлар

СУВ ОСТИ ХАЗИНАСИ

Испаниялик хазина изловчи Мел Фишер йигирма олти йил муқаддам ўз командасидаги ғаввослар билан Испаниянинг XVII асрда чўкиб кетган «Аточа» кемасини топган ва ундаги қимматбаҳо буюмларни денгиз қаъридан олиб чиққан эди. Орадан бир йилча ўтиб, у ўша испан флотилиясидан яна бир кемани топганини эълон қилди.

Фишер Ки-Уэст шаҳридан (Флорида ярим оролининг жануби-ғарбида) 40 мил ғарброқда денгиз тубидан ҳар бирининг қиймати 50 минг долларлик учта ёмби олиб чиқди. Бу хазина испан флотининг бош кемаси, 1622 йилдаги бўронда чўкиб кетган «Санта-Маргарита» бортида сақланган бўлса керак.

Бундан ташқари, ғаввослар 1523 ва 1621 йилларда зарб қилинган кумуш тангалар ва нил бўёғини ҳам топишди. Архив материалларида нил бўёғи фақат «Санта-Маргарита» ва «Аточа» кемаларига юклангани кўрсатилган. Яна шуниси қизиқки, кемадан ғаввосларнинг мис қўнғироғи ҳам топилган.

Н.СОЛИҲОВА

Бу оламнинг ишлари

АЛДАНИБ ҚОЛМАНГ, ФИРИБГАР!

Юрган дарё, ўтирган бўйра дейишади. Одамлар орасида бўлсангиз қизиқ-қизиқ воқеа-ҳодисаларни, янгиликларни эшитасиз. Тошкентдан хизмат сафаридан қайтишимда бир гал Қурбон оғанинг машинасида келдим. Анча йиллардан буён такси ҳайдаётган Қурбон оға қўли рулда, кўзи йўлда бўлсаям сўзамолгина киши экан. У мавзуни бошлаб берди:

— Бепоён ва тубсиз океан тагида юввошгина ҳалол луқмалардан ташқари турли хил йиртқичлар, махлуқлар ҳам яшаётгани сингари бу ёруғ оламда ҳам инсофу диёнатга, ҳалоллигу, покликка сажда қўйганлар қатори ўғри-ю фирибгарлар ҳам учраб туради.

— Қани, қани эшитайлик, - деди орқада ўтирган ҳамроҳларимдан бири.

— Кеча Урганчдан йўлга чиққанимда йўловчилар орасида 35-40 ёшлар орасида исмини Сафарбой деб атаган бир йигит ҳам бор эди. Тошкентга етиб келгунча у ўзини ичакузди латифалари билан барчани кулдириб келди. Ҳаммамизнинг унга меҳримиз ортган-ди. Манзилга етиб келгач ундан бошқа ҳамма кира ҳақини тўлаб тушиб кетди. Сафарбой эса Жанубий вокзал яқинидаги уйига олиб боришимни, кира ҳақига минг сўм қўшиб тўлашини, ҳозир ёнида пули йўқлигини айтди. Йўқ деёлмадим. У кўп қаватли уйлардан бирининг олдида машинадан тушди. Беш дақиқада пул олиб чиқишини айтиб кириб кетди. Орадан ярим соат вақт ўтди ҳамки, ундан дарак бўлмагач, шубҳалана бошладим. У кириб кетган эшикдан бир қадам ичкарига ўтдиму барчаси аён бўлди. Уйнинг нариги томонида ҳам кириб-чиқиш эшиги бор экан. Шундан кейингина уни қўй терисидаги бўри эканини англадим.

Ҳайдовчининг гапини маъқуллаб, ҳамроҳларимдан бири ҳам шунга монанд воқеалардан сўзлаб берди.

— Қишлоғимиздаги бир йигит Россияга бориб икки йил ишлаб келгач, соддадил ёшларни Санкт-Петербургга олиб кетаман, у ерда бир фирма билан гаплашиб келдим. - деб илондек авраб, ҳар биридан кира ҳақига 500 минг сўм олиб, жуфтакни ростлаб қолди. Кекса онаси ўғлини қарғашдан бошқага ярамади. Урганчлик бир киши эса беш йигитни олиб кетиб, аллакимга сотиб юборган. Паспортлари хўжайиннинг қўлига ўтган бечоралар бир йил бекорга ишлаганлар. Элчихона кўмагида ҳалиги йигитлар зўрға уйига қайтиб келганди.

— Ғоят эҳтиёткорлик, хушёрлик зарур экан, - деб гап бошлади яна бир йўловчи. - Кеча Тошкентга етиб келгач, такси бекатига бориб турдим. Ушоққина гавдали, оқ юзли бир йигит ёнимга келиб нималарнидир сўрай бошлади. Кейин:

— Ие, Хоразмданмисиз? - деди кўпдан учратмаган тоғасини кўриб қолгандек қувонч билан.

— Ҳавво, - дедим. - Қайси жойдан.

— Янгибозор туман марказидан.

— Мен ҳам шу ердан, Боғолон қишлоғиданман. Сотим Бердининг ўғлиман, эшитганмисиз.

— Ҳа, у кишини вилоятда ҳамма танийди. Донгдор бригадир бўлган, - дедим.

— Қаерга боряпсиз, қаерда ишлайсиз?

Мен ишхонамни айтиб, ҳозир меҳмонхонага жойлашмоқчи эканлигимни айтдим.

— Йўғ-эй, земляк эканмиз, юринг, бизникида турасиз. Мана ўн йилдан буён Тошкентда яшаяпман. Фарзанду неваралар анчагина. Уйим ҳам, кўнглим ҳам кенг.

— Қандоқ бўларкан? - Мен иккиланиб қолдим.

— Жуда яхши бўлади, - деди у ва бетўхтов ўтиб турган шахсий «Тико»лардан бирини тўхтатди. «Алгоритм» мавзесидаги бозор олдида машинадан тушдик. Мен бозордан у-бу харид қилдим. Кейин ҳалиги йигит қўл телефонида ким биландир гаплашиб, ошга қараб юборишини, иззатли меҳмон бошлаб бораётганини айтгач, кейин таажжубга тушган ҳолда «ким, қачон», - деб сўради-да, ҳозир тўлаб қўяман, столни безаб қўй, - дея менга юзланди: «Квартплатани сўраб чиқишибди. Ёнимдаги долларни майдалаб қарзни тўлаб чиқаман» деди ва менга кутиб туришни таъкидлаб одамлар орасига сингиб кетди. Кейин бирданига пайдо бўлди.

— Долларга майда топилмаяпти. 30 минг сўм бериб туринг. Уйга чиққач бераман, - деди.

Чўнтагимдан охирги пулларимгача санаб, нотаниш йигитнинг қўлига тутқаздим. Шунда ўйлаб қолдим. «Сен буни танимасанг, уйини билмасанг, қайтариб ол пулингни». Дарҳол нотаниш йигитнинг пул тутган қўлини маҳкам ушладим:

— Пулни қайтар, жўра, олдин уйингга чиқайлик. Сўнгра бир гап бўлар.

— Ҳей ака, миллионни айлантириб юрган одамман мен. Сиз бир чой-чақангизни ишонмаяпсиз. Майли, уйга чиқайлик. Болалар тўлаб келар.

Унинг сўзларини эшитиб, беихтиёр уялиб кетдим. Хижолатпазликдан қутилиш учун уй олдидаги дўконга кириб кетдим. Чиқсам, мен бозордан харид қилган харажатлар солинган сумка йўқ. Нотаниш йигит ҳам ғойиб бўлган эди.

Машина йўл танобини тортиб борар, гурунг қизигандан қизирди.

Эркин ЭРМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

ЎзКУФК Курортлар бошқармаси «Косонсой санаторийси» МЧЖ директори Н.Мўйдиновга акаси **Мухторхон МЎЙДИНОВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ISHONCH

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Қудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78;
Хатлар бўлими 56-85-43;

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 22.30

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 035-рақам билан рўйхатга олинган.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 15163 Буюртма Г— 314